

Undergraduate relations of the department of social work attitudes towards the online creative drama course and opinions on the course process

Belgin Bal İncebacak¹

¹Ondokuz Mayıs University, Department of Primary School, Samsun, Türkiye.

ABSTRACT

This research aimed to assess the attitudes of fourth-year undergraduate social work students in the Faculty of Health Sciences toward the creative drama course and how their views on this method impact their professional perspectives. A sequential explanatory design from the mixed methods model was employed for the study. The sample consisted of 56 fourth-year students from the Social Services department of a state university. The "Attitude Scale Towards Creative Drama Course," developed by Adigüzel (2006a), was used to collect data on participants' attitudes toward the creative drama course. Additionally, an online form was utilized after each session and at the end of the semester to gather students' feedback on the course. The course was conducted over 15 weeks, totaling 30 hours (2 hours per week). Data were collected both qualitatively and quantitatively: qualitative data were analyzed using content analysis, while quantitative data were analyzed with the Mann-Whitney U test. The findings indicated that the creative drama course positively impacted the attitudes of undergraduate students in the Department of Social Services, leading to increased mean attitude scores. During the distance education process, students' active participation and the requirement to keep cameras on enhanced their engagement and interest in the course.

KEYWORDS

Online course, Social work department, Attitude, Creative drama.

Introduction

Creative drama is used both as a course and a method in educational environments. Creative drama is expressed as a course and method (Adigüzel, 2006a; Okvuran, 1993; San, 1996), the effect of which is known from preschool to higher education levels and even in non-formal education. In the literature studies, it is seen that there are studies on creative drama methods in the fields of science, social sciences, etc. (Aykaç & Adigüzel, 2011; Kaf & Uygungül Yılmaz, 2017; Bal İncebacak et al., 2017). The related studies stated that creative drama was used as a method and was effective in teaching related courses. At the same time, there are studies in the literature (Hamurcu, 2009; Karabağ, 2014) that determine the positive effect of creative drama courses on pre-service teachers' self-efficacy perceptions and attitudes toward using creative drama methods. In this context, creative drama is applied both in different courses and at different levels of education. In this respect, it is seen that studies on the use of creative drama methods in different departments, levels, and courses are increasing (Nazlıeri & Akoğlu, 2018; Öngen et al., 2017). Creative drama is among the courses included in the curricula of faculties of education. It is seen that it is not included in the curricula of the students in different faculties, and some of them include it as an elective course in their curricula (see: Hacettepe University). It is thought that taking courses by students from different faculties and evaluating the effectiveness of the course are among the issues that need to be investigated in order to reach

a general conclusion about the process. The creative drama course is currently used in both non-formal and formal education. In this respect, although creative drama course is included in the "New Teacher Training Undergraduate Programs" as a "Drama in Education" course within the scope of Professional Knowledge Elective Courses, creative drama course is still not offered in many other departments (see: <https://www.yok.gov.tr/kurumsal/idari-birimler/egitim-ogretim-dairesi/yeni-ogretmen-yetistirme-lisans-programlari>). As a result of this study, it is thought that creative drama course can contribute to the dissemination of creative drama course as a course or method in departments other than teaching departments in different universities. The creative drama method is expressed as a method to be used not only by teachers, students, and educators at educational levels but also by every individual who communicates with people (Bal İncebacak, 2022). It is believed that students who graduate from the Department of Social Services can achieve effective results by working on many subjects with creative drama methods because they work in social service organizations such as nurseries, disabled care centers, nursing homes, women's shelters, youth centers (Nazlier & Akoğlu, 2018). Undergraduate specialists in the Department of Social Services work on the basis of human rights, social justice, and respect for differences while practicing their profession (Nazlier & Akoğlu, 2018). In this respect, Thompson (2013) emphasized that the education of social services graduates should be structured in a way that includes the processes of reinforcing and strengthening existing knowledge and learning new skills. In the education of the social services department, many theoretical and practical training are given for four years. Undergraduate students of the social services department, who appeal to a very different target audience and need different skills and knowledge, will need cognitive, affective, and kinesthetic skills given in the creative drama course. Evaluating creative drama as a method and course based on the opinions of the students of the relevant department will contribute to the field. Since the relevant study was conducted during the COVID-19 period, it is expected to contribute to the field by taking students' attitudes towards the online creative drama course and their opinions on the course process.

During the transition to compulsory distance education with the COVID-19 pandemic, trainings were moved to online environments. This process has caused both positive and negative situations. It is known that some students are satisfied with this process, and some are not (Bal İncebacak, 2022). In this respect, it is considered important to determine the effect of online creative drama in compulsory distance education. The gender variable was also addressed in the study. As a reason for addressing this variable, Tüzün and Toroman (2021) stated in their study that gender is not sufficient to make a definite judgment about the subject examined in the studies and that a gender-based difference to be observed in the data can provide important information about distance education. Therefore, gender was taken as a variable in this study. For example, it has been stated that there has been an increase in gender inequality in studies on gender in the distance education process. Göğüş Tan (2021) stated that there are differences between genders to the detriment of women due to reasons such as the increase in women's workload and responsibilities at home during the COVID-19 period. In Kırallı and Alcı's (2016) study, it was stated that male students were more prone to distance education, while Doğan (2020) stated that female students were more satisfied with this process. Therefore, gender was added as a variable to the research in the online creative drama course. In this process, investigating whether there is a difference between genders in the online creative drama course constitutes part of this study. Since a compulsory distance education process was initiated due to the COVID-19 pandemic, this process revealed disadvantageous situations. Reime, et al. (2008) stated that interaction and Bozkurt (2020) stated that socialization is low in the distance education process. Creative drama course can be an alternative method that can be used as an effective course and method in the distance education process by forcing students to act in front of the screen during the period when interaction and socialization are low in the online education process and enabling them to play an active role in the process with roles and improvisations. In this context, the effectiveness of the course in the online environment will be

determined with the related study. Especially in the compulsory online period, it is thought that the fact that the cameras are open due to the content of the course and that the students are involved in the process by constantly taking the floor or being given the floor will make a difference in the process. In this respect, it is thought that this method should be used not only for the students of the faculty of education but also for the students in other faculties because of its feature of being a course in which students who stay in front of the screen for a long time are both involved in the process and actively participate while listening to the lesson. Creative drama course is included in the compulsory and elective course list of education faculties (YÖK, 2018). In other faculties, the relevant course can be opened if the faculty members want to do so.

Participation is very important in online courses. With this method, since the lessons will be taught with participation, the lesson can be taught in a more permanent way with students who participate more actively in the process (Bal Incebacak, 2022). In this respect, it is thought to be among the alternative methods to be used in compulsory online periods. According to Okvuran (1993), games, animation, and role-playing in the content of creative drama enable education to reach educational goals. In this respect, it may make a difference for social services undergraduate students with different educational goals in different segments to take this course. Because when they learn creative drama as a method, they will have an idea about how to use this method in their professional lives. In this respect, it is thought that it is important for students to think about where and in which places they will use this course in their professional lives and how they will use it. It is believed that determining the opinions of the students of the relevant department on this subject will also contribute to the literature. In this respect, it was aimed to reveal students' views on the concept of creative drama that they can use in their professional lives. The creative drama lesson consists of warm-up-animation-evaluation stages. In addition, it is seen that individuals' dramatic experiences, role-playing skills, role analysis, and many studies in cooperation are also included in it (Adigüzel, 2006b). Freeman, et al. (2003) stated that with the creative drama course, individuals have the chance to experience the skills they will use in their professional lives as they take part in studies that require emotional control. It is thought that students who take the creative drama course will have different experiences compared to students who do not take this course or method. In this respect, it is believed that revealing the views of these students who will have this experience will shed light on both the normalization process and the sustainability of the situation in the online environment.

Adigüzel (2013) stated that the creative drama lesson cannot be done without a group. Creative drama studies have a structure that allows small or large group work. In this respect, it is thought to provide many benefits both personally and as a group. Creative drama courses in social work have not been added as courses in many universities. Therefore, studies in this field are also limited. In the literature, Altınova and Çiftçi (2013) and Çiftçi and Altınova (2017) stated that social workers' self-expression skills and communication skills increased after a 12-week creative drama course. Öngen, et al. (2017), as a result of their 8-week study with social services department students, concluded that students understood professional values more easily and became aware of personal values. In this respect, it is thought that taking the creative drama course for the students of the relevant department will benefit both their school and professional lives. It is thought that investigating the effect of the creative drama course taught during the COVID-19 period on the online process will contribute to educators. Because it is known that there is a generally negative flow against distance education, and there are opinions that adequate learning is not provided (Bal Incebacak, 2022).

The creative drama course in distance education can be expressed as the adaptation of many face-to-face activities to the online environment. The adaptation of face-to-face activities in the process and their execution in the online environment is the realization of the moving and active participation process of creative drama in the online environment. In the online creative drama lesson, students participated in the lesson with their cameras from their computers or phones

because the leader stated that everyone in the class should turn on their cameras and actively participate in the lesson because they would take part in the process. However, it is stated in many studies that many students did not turn on their cameras and students were not in front of the screen due to reasons such as the fact that COVID-19 compulsory education suddenly affects lives and not everyone has the same opportunities. As a matter of fact, the lessons continued during the distance education process and were conducted online. It is thought that it is important to determine whether the online creative drama course was effective in the relevant period. It is important to evaluate the process because this is the first application.

Nazlier and Akoğlu (2018) stated that creative drama should be included as an elective course in the undergraduate education of the social services department. Because they stated that creative drama will contribute to both personal and professional development in social work undergraduate education. Since the service focus of people in the field of social work is human, they need to improve themselves in terms of good communication, professional values, and professional development. In this respect, it is important to transfer the advantages of creative drama to social workers working with disadvantaged groups. This study aimed to determine the attitudes of the fourth-year students of the Faculty of Health Sciences, Department of Social Work undergraduate program towards the online creative drama course and their opinions about this course. In accordance with this purpose, online creative drama workshops were conducted with the students for 15 weeks, two hours per week. At the end of the process, it is aimed to shed light on the attitudes of the students towards the creative drama course and where they will use the course at which stage of their lives, in which subjects it can be used in their business life and in which places it can be applied, how to use the creative drama method as a method in your working life, and how the creative drama method affects the participants.

The questions sought to be answered by the research are as follows:

1. Is the difference between the pre-test and post-test mean scores of the attitude scale towards online creative drama course activities of undergraduate social work students statistically significant?
2. Do the different scores of undergraduate social work students obtained from the attitude scale towards online creative drama course activities show a significant difference according to their gender?
3. What are the opinions of undergraduate social work students towards online creative drama course activities?
 - 3.1. How do the participants define creative drama before and after the creative drama activities?
 - 3.2. What are the participants' expectations from the creative drama course before the study and their views on meeting their expectations?
 - 3.3. What are the participants' views on the impact of creative drama activities on other individuals?
 - 3.4. What are the opinions of the participants about using creative drama activities (creative drama) in their professional lives?
 - 3.4.1. What are their views on the purposes of using creative drama in business life?
 - 3.4.2. What are their views on the level or the group they will use creative drama in business life?
 - 3.4.3. What are their views on the creative drama venue in business life?

Method

In the methodology section of the study, the research model, study group, data collection tools, process, data collection, and analysis were mentioned.

Research Design

This study, which was conducted to examine the attitudes of the students studying at the Faculty of Health Sciences towards the online creative drama method and their views on the online drama course, was conducted according to the mixed design (Creswell, 2013). In this study, which was determined as a sequential explanatory design, qualitative data enable in-depth investigation of the process after quantitative data are collected and analyzed. Quantitative data were collected from the students at the beginning of the process and at the end of the 15-week workshop practices. Qualitative data were collected at the end of the online course each week and after the completion of the 15-week practices. Due to the nature of the study and its structuring in the process, sequential explanatory design was preferred. The study was shaped according to the one-group pretest-posttest quasi-experimental model. Collecting both qualitative and quantitative data in the related study is effective in increasing the effect of the methods (Johnson & Onwuegbuzie, 2004). In this respect, the purpose of using both qualitative and quantitative data in the study is to increase the advantages and decrease the disadvantages of qualitative and quantitative research.

Working Group

The study group of the research consisted of fourth-year undergraduate students of the Department of Social Services, Faculty of Health Sciences of a state university located in the Black Sea Region of Turkey. This study was conducted with a total of 56 students enrolled in the creative drama course in the Department of Social Services. Of the participants, 38 were female and 18 were male. The students had not taken a creative drama course before and had not participated in any training in this field. The average age of the students was 21.

Data Collection Tools

In the study, opinions were collected with two data collection tools.

Attitude Scale towards Creative Drama Course: In order to determine the attitudes of the fourth-year students of the Department of Social Work, Faculty of Health Sciences towards the creative drama course, the attitude scale towards the creative drama course developed by Adıgüzel (2006a) was applied. The scale is a single-factor scale. When the items of the 2006 scale were examined, the scale was preferred because it had items suitable for the purpose of the study. Consisting of 50 items, the "Attitude Scale Towards Creative Drama Course" is a five-point Likert scale. From strongly agree (5) to strongly disagree (1), a minimum of 50 and a maximum of 250 points can be obtained from the scale. The attitude scale towards creative drama courses has a reliability coefficient of 0.94. In the related study, the reliability coefficient of the scale was found to be .81.

Interview Form: Qualitative data were collected online after each session and at the end of the semester. Students' opinions were taken after the activities every week to reveal their thoughts about the creative drama course. Since the lessons were online, the lessons were video recorded, and the verbal opinions were then transcribed for analysis. In addition, at the end of the semester, students' opinions were taken with the online form "Opinion Survey Form". For the opinion survey form, national and international literature was reviewed, and sample questions were examined (Adıgüzel, 2009; Bil, 2012; Chen, 1997; Erçevik & Bergil, 2020). Then, an item pool was created, and the questions were sent to field experts for their opinions. In the form, in addition to the demographic information of the students, the questions "In which subjects do you think what you learned in the creative drama course can be used in your business life, and in which places can it be applied?", "Do you think what you learned in the creative drama course can be used as a method in your working life?", "Do you think the creative drama course has affected you?" is included.

Data Collection

A 15-week training period was realized with the students. The online creative drama course was conducted in 2-hour sessions. After each session, students' opinions about the workshop were taken both verbally and in writing with the online form. In addition, at the end of the semester, their opinions were taken with an interview form. Table 1 shows the weekly plan of the online creative drama workshop.

Table 1 Online Creative Drama Course Weekly Session Information

Sessions	Outcomes	Session information
Week 1	Name the names of group members Recognize the individual characteristics of their groupmates.	In the first week, the group was introduced, and communication activities were carried out. In this way, the group got to know each other better. In the process, students learned the names and individual characteristics of their groupmates. At the same time, they experienced that there were people with similar characteristics and that they experienced the same process together in different places.
Week 2	Expresses the importance of adapting to the group. Expresses the importance of self-confidence. Expresses the importance of trust in the group. Expresses the effect of working with the group on the result. Expresses the importance of emotions in creative drama work.	In the second week, adaptation work was done. In adaptation activities, students were made to do activities to improve their ability to act harmoniously both individually and with their groupmates.
Week 3	Expresses the importance of using their senses effectively. Expresses the relationship between senses and communication/interaction.	Perception and sensory studies were conducted in the third week. Students' senses were activated, and they were actively involved in the process by being introduced to the techniques of creative drama.
Week 4	Acts in accordance with the purpose of the role during the animation. Prepares an animation suitable for the structure and characteristics of improvisation.	In the fourth week, role-playing and improvisation activities and methods and techniques used in creative drama (role-playing, improvisation, whole group drama, frozen image, role card, etc.) are included in the process.
Week 5	Expresses his/her thoughts about the relationship between play and creative drama. Expresses his / her thoughts about the use of games with rules in creative drama.	In the fifth week, a study on creative drama and games was conducted, and games were played in the online process (dancing with colors, alphabetical conversation, yes-unfortunately, if only and now, follow the leader, can't you see what I'm doing?, yes no game etc.) and examples of games to be played face to face were given. Follow My Hand Game, which is a game played face to face: form a group of two, one person raises his hand, and the other person stands 10 cm away from his partner and follows his partner's hand with his face. The group slowly follows the hands to the rhythm of the music. Then, the roles change, and this time, the other partner moves by following his partner's hand. Now, they form a group of three, and one person moves their right and left hands to the rhythm of the music, which will be the leader, and the other two people move by following the hand of the leader. Now, one of the other two people has become the administrator, and the process has started again. The non-manager becomes the manager, and the process is started again." It is played as follows. In the online environment, this game can be started with a volunteer chosen by the leader instead of being paired with a pair. "The volunteer brings his hand close to the screen and makes certain movements. People in front of the camera follow the volunteer's hand on the screen. For example, when the volunteer drags his hand to the right on the screen, the people in front of the screen tilt their heads to the left; when they move up, they move up; when they move down, they move down. Then, a different player is chosen, and his hand is followed." In this way, the game can be played in front of the screen as easily as face-to-face.
Week 6	Knows how poetry is used as a tool in creative drama.	In the sixth week, under the title of literary genres and poetry, how to teach a creative drama course based on poems was covered practically. (The study was carried out with the poem Aysel Git Başımdan)
Week 7	Knows how to use fairy tales as a tool in creative drama.	The seventh week started with a fairy tale, one of the literary genres, and a workshop on fairy tale characters was implemented.

		(Activities were carried out with both Anatolian and known foreign fairy tale heroes)
Week 8	It expresses the relationship between a literary genre and creative drama. Understands the importance of body and rhythm harmony in creative drama.	In the eighth week, a workshop plan on Picasso's life and works was implemented with creative drama and painting work.
Week 9	It expresses the importance of body and rhythm harmony in creative drama. Develops movements appropriate to music and rhythm. Interprets the relationship of any social situation with creative drama.	In the ninth week, music and rhythm work was taught, and how to use music in the creative drama course was taught (Nadya 7-step dance, Contemporary Drama Association Creative Drama Course First Stage Music).
Week 10	It gives examples of the relationship between social sensitivity and creative drama. Experiences roles that evaluate social events from different perspectives. It indicates the importance of self-confidence.	In the tenth week, the social dimension of creative drama was discussed, and how to include social issues in the process was discussed (The subject was from Picasso to "Guernica"... A study titled "A Document of Massacre and Tragedy" was conducted).
Week 11	It indicates the importance of the feeling of trust in the group. Understands the definition of creative drama.	In the eleventh week, a trust study was conducted, and a sample workshop was held on honesty during the process.
Week 12	Understands the stages and content of the creative drama course and method. Expresses the components of creative drama. It expresses the dimensions of creative drama.	In the twelfth week, the components of creative drama were covered with a workshop plan (Warm-up-enactment-evaluation).
Week 13	Prepares a creative drama plan for an outcome	In the thirteenth and fourteenth weeks, students created a workshop plan that they could use in their own fields.
Week 14	Prepares a creative drama plan for an outcome	Arrangements were made on the plans by presenting them sequentially and discussing them.
Week 15	Makes a general evaluation of the fifteen-session general process.	In the fifteenth week, sample lesson plans were examined (The sample lesson plan included an examination of the plans used by the researcher in his lessons). Then, post-test data were collected, and a general evaluation of all the weeks was performed.

Data Analysis

In the study, data were collected with both qualitative and quantitative measurement tools. Quantitative data were collected with the "Attitude Scale Towards Creative Drama Course". The data obtained from the quantitative data of the study were checked for normal distribution, and the kurtosis and skewness values were checked. Normality distribution tests were performed on the quantitative data, and the results are shown in Tables 1 and 2. Afterward, pre-test and post-test data were analyzed with non-parametric statistics. Wilcoxon Sequential tests were used to determine whether there was a significant difference between the attitude scores in the quantitative data. Qualitative data were obtained with an interview form. The students' answers were transferred to the Word environment, and a 37-page text was obtained. Content analysis was used to analyze qualitative data. Transcripts were analyzed using the line-by-line analysis approach. This method involves examining the text in detail and systematically, determining patterns, themes, or meaningful units of analysis (Bradley, Curry, & Devers, 2007). Inductive descriptive analysis, content analysis, and constant comparison techniques were used in the interpretation process of the interview form data. Lincoln and Guba (1985) defined the constant comparison method as four different stages:

- Comparing events suitable for each category,
- Combining categories and their characteristics,
- Limiting the theory,
- Writing the theory. The analyses were structured by considering this order.

The students' evaluations were deciphered from the lesson video recordings. Then, themes and codes were determined by two researchers at different places and times. The findings in the relevant themes were presented by determining their frequencies. The codes were created independently by two researchers, and categories were created by comparing them. Then,

common theme names were determined. While creating codes between the researchers, Miles and Huberman's (1994) agreement percentage was calculated. The agreement percentage was calculated as 92% for the two researchers. Later, since the agreement percentage was written by taking the opinion of one of the three researchers in the parts where there was no common in the codes and theme names, the agreement percentage was calculated as 100%.

Reliability and Validity

For the validity and reliability studies of the qualitative data of this study, the three concepts mentioned by Güler, Halıcıoğlu, and Taşğın (2015), stability, repeatability, and accuracy, were taken into consideration.

For stability, it can be expressed as the same result of each measurement made as a result of repeated coding. In order to ensure this validity, the data was analyzed by two researchers, and this process was repeated two weeks later. In this way, the stability of the data was determined.

The second concept mentioned is repeatability. For this situation, which refers to the similarity of the codes and themes that emerged after the same data were analyzed independently by different researchers, the data set was presented to a third researcher, who was asked to analyze the data. It was seen that similar themes and codes emerged after the process.

The third concept, accuracy, is the degree of conformity of a process. In other words, the analysis of texts by adhering to standard forms can be seen. It can be thought of as reaching similar results as a result of each analysis and the readers perceiving the same expression. In this process, the analyses were read by a third person, and it was confirmed by asking whether they understood the analyses. At the same time, analyses were sent to 5 students who took the course, and they were asked to check whether there were results regarding the answers they gave. In this way, participant confirmation was also made.

Ethical Principles

During this study, research ethics rules were meticulously observed. Ethical approval for the study was obtained by the Ondokuz Mayıs University Social and Human Sciences Ethics Committee. Participants were provided with detailed information about the purpose and process of the study, and it was clearly stated that their participation was based on voluntariness. Written consent forms were obtained from all participants, and the confidentiality and anonymity of their personal information were protected. Participants' privacy was given great importance during the data collection process, and the data obtained were used only for research purposes. Security measures were taken during the data storage and analysis stages, and access by unauthorized persons was prevented.

In addition, necessary precautions were taken to avoid harming or disturbing the participants during the research process. Participants were informed that they had the right to withdraw from the study at any time. By acting in accordance with these ethical principles, the scientific validity and reliability of the study were ensured, and the rights of the participants were protected.

Findings

In this study, the attitudes of fourth-year undergraduate students of the Faculty of Health Sciences, Department of Social Services, towards the creative drama course they took and their opinions about this course were examined. The quantitative and qualitative findings obtained are presented under separate headings.

Table 2 Descriptive statistics regarding the pre-test data of the attitude scale towards creative drama courses.

Descriptive Statistics	
Standard deviation	,58
Mean	3,89
Minimum	3,04
Maksimum	4,98
Shapiro-Wilk normality test	,051

According to the descriptive statistics values of the pre-test data of the attitude scale towards the creative drama course, the pre-test average score is 3.89, and the standard deviation is 0.58. According to the normal distribution result of the pre-test data, the p-value was determined as 0.051. Since this value is less than the critical value of 0.05, it was determined that the pre-test data of the attitude scale towards the creative drama course did not show a normal distribution. According to this result, non-parametric tests were used when evaluating the pre-test data.

Table 3 Descriptive data on the post-test data of the attitude scale toward the creative drama course

Descriptive Statistics	
Standard deviation	,54
Mean	4,08
Minimum	2,22
Maksimum	4,98
Shapiro-Wilk normality test	,051

According to the descriptive statistics values of the attitude scale towards creative drama course post-test data, the pre-test average score is 4.08, and the standard deviation is 0.54. According to the normal distribution result of the post-test data, the p-value was determined as 0.051. Since this value is less than the critical value of 0.05, it was determined that the post-test data of the attitude scale toward the creative drama course did not show a normal distribution. According to this statistical result, the post-test data of the attitude scale towards creative drama courses were analyzed using non-parametric tests. The results obtained from the Wilcoxon rank test for the total attitude scores obtained from the attitude scale towards creative drama courses are given in Table 4.

Table 4 Wilcoxon rank test results for pre-test-post-test mean scores of the attitude scale towards creative drama course

Posttest-pretest	N	Rank Mean	Rank Sum	Z	p
Negative order	23	24,00	552	-1,83	0,068
Positive order	32	30,88	988		
Equal	01				

According to the data obtained from the attitude scale towards creative drama courses, there is a statistically significant difference between the pre-test and post-test (p ; 0.068; $p > .05$). This value was determined to be very close to the significant value. In this case, when the mean scores of the research data were examined to determine which group was in favor of the differences, it was seen that the post-test scores of the attitude scale towards creative drama courses were higher than the pre-test scores.

Table 5 Mann-Whitney U results regarding gender variable in pre-test mean scores of attitude scale towards creative drama course

	N	Rank Mean	Mann-Whitney U	Z	p
Female	38	28,82	330,0	-,212	0,832
Male	18	27,83			
Total	56				

According to the Mann-Whitney-U test results in Table 5, since the p-value is greater than the critical value ($p=0.05$) with 0.832, there is no significant difference between the students according to the pre-test scores of the attitude scale towards the creative drama course.

According to this result, according to the pre-test data of the attitude scale towards the creative drama course, the attitude towards the creative drama course did not differ according to the gender variable.

Table 6 Mann-Whitney U results regarding the gender variable on the post-test mean scores of the attitude scale towards creative drama course.

	N	Rank Mean	Mann-Whitney U	Z	p
Female	38	29,25	313,5	-,501	0,617
Male	18	26,92			
Total	56				

According to the data obtained from the Mann Whitney-U test for the attitude scale towards creative drama course, there is no statistically significant difference (p ; 0.617; $p > .05$). When the mean scores of the research data are examined, according to the post-test data of the attitude scale towards creative drama course, there is no difference in the attitude towards creative drama course according to the gender variable. When the quantitative data of the students regarding online creative drama and distance education process are examined, no significant difference is found. The word cloud, which refers to the answers to the question of what online creative drama is, is given below.

Figure 1 Pre-Test Results of Responses to the Question "What is Creative Drama?"

When the students' opinions about the concept of creative drama were examined before the application, it was seen that they associated it with concepts such as entertainment, games, theater, interaction, and animation. It was seen that the students studying in the relevant department did not have much knowledge about the relevant course. In terms of course selection, it was seen that there were those who chose it because it was an elective course without knowing. When the answers given by the students to the questionnaire form were examined, it was seen that the comments were as follows: S1: "It is a group work where games are played", S5: "It is an interactive, theater-like event, and situation", S8: "It is a theater such as role-playing and improvisation by a group in the shape of a circle". The words that appeared with the largest font size in the word cloud were the words that the students expressed most frequently. It was not expressed as a frequency. However, it was seen that the words entertainment, movement, and game were the words that the students mostly regretted the most.

The analysis of the responses to the question "What is online creative drama?" after the application is given in Table 7.

Table 7 Final test answers regarding the definition of creative drama

Theme	Category	Code
Definition of Creative Drama	Drama process	New thoughts Communication

	Creation
	Creativity
	Improvisation
Techniques used in the process	Role-playing
	Group improvisation
	Dual improvisation
	Different perspectives
Advantages of the course	Discovering/knowing oneself
	Feeling emotions
	Empathizing
	Getting emotional

When the answers given after the application regarding the definition of creative drama are examined, it is seen that they are in the categories of drama process, techniques used in the process, and advantages of the course. It is seen that the words improvisation, role-playing, and role-playing are repeated intensively, and many words in the definition of drama are also expressed. S10: "Leader and participants using theater techniques such as role-playing and improvisation to revive an event, memory, concept, topic or idea in a workshop environment..." S15: "Drama is the leader and participants using theater techniques such as role-playing and improvisation to tell an event, memory, concept or topic in a workshop environment" It is seen that they explained the process within the concept of creative drama. In this process, it is seen that the students did not know the definition of creative drama clearly at the beginning of the process. However, after the applications, they learned many concepts by being aware of the process. Students were asked about their expectations regarding taking the online creative drama course during the distance education process. The students' responses are given in the table below.

Table 8 Expectations from the Creative Drama Course

Theme	Category	Code	f
Definition of Creative Drama	Personal development	Self-Improvement	50
		Understanding people better	49
		Self-control	40
		Developing creativity	40
		Gaining self-confidence	39
		Being enterprising	39
		Developing communication	39
		Awareness	38
		More practical lessons than theory	37
		Fun	55
	How the course is conducted	Interactivity	55
		Playing daily problems	50
		Being able to apply what I learned	50
		Being fluent	49
		Problem-solving	45
		Having a good time	45
		Thinking skills	45
		Empathic perspective	40
		Making examples and applications	40
		Learning with fun	40
	The impact of the lesson	Comprehending the lesson well	50
		Contributing to the profession	50
		Using it in my professional life	50
		Gaining different experiences	50
		Learning new techniques	50
		Having a better time	50
		Like a therapy hour	45
		Strengthening communication with children	35

Expectations from the creative drama course are categorized under the titles of personal development, the course's implementation, and the course's impact. It is seen that students' expectations use concepts such as developing their creativity, expecting a practical course,

learning processes, developing empathy skills, discovering themselves, gaining a different perspective, learning new techniques, practicing, obtaining useful information, etc.

After the course application, students were asked about the level of meeting their expectations.

Table 9 Analysis of post-test responses regarding the level of meeting expectations

Theme	Category	Code	f
Definition of Creative Drama	Expectation Meeting Level	10/10	52
		Awesome	50
		Beyond my expectations	50
		Above my expectations	50
		The best lesson during the pandemic	50
	How the course is conducted	A lesson that relieves stress	50
		It was a perfect lesson	45
		Extremely productive	45
		Its practicality is great	45
		The most comfortable lesson from home	40
	The impact of the lesson	The lesson I've been waiting for all week	40
		A lot of creativity	40
		Excellent	35
		Fun	56
		I learned a lot	30
		A must-take lesson	45
		Every student should take it	45
		A fun lesson	45
		A lesson I enjoyed at home during the pandemic	45
		Educational	40

When asked about the level of meeting the expectations of the students after the application, it is seen that they stated that it was a long-awaited course beyond expectations, that it met their expectations, and that it was one of the good courses to be taken during the pandemic. It is seen that the students stated that they were anxious and stressed because they were in the 4th grade and it was the Public Personnel Selection Exam (KPSS) year.

They stated that the students got away from stress and relaxed during this process with the relevant course. The analyses regarding the answers to the question "In which subjects do you think the creative drama method taken in distance education can be used in your business life?" are given below.

Table 10 The use of the creative drama method in distance education in business life

Theme	Category	Code	f
Level/group to be used	Level Status	In every field where individuals are worked with	50
		Children	50
		Elderly individuals	50
		Women	50
		Couples	45
		Professionals	45
		Men	45
Purpose of use	Usage relationship	Increasing socialization	50
		Getting to know each other	50
		Communication skills	50
		Problem-solving skills	45
		Increasing one's self-awareness	45
		Social responsibility projects	35
		Teaching children things	12
		In situations where good relationships need to be established	12
	Area of use	In group therapies	50
		Couple therapies	50
		Family therapies	50
		Child and adolescent therapy	45
		In situations aimed at adopting behavior	45
		Instilling self-confidence	40

	In adaptation studies	30
	In the field of mental health	25
	Anger management	20
	Professional selection	25
	Substance addictions	20
	In cases of body image and many similar issues	20
	In the field of child mental health and well-being	20
	In empathy development studies	20
	In children's suppressed emotions and thoughts	20
Available fields	In studies on gender	20
	Memory strengthening (attention and concentration)	35
	Problems experienced in career advancement in life	35
	In syndromes such as glass ceiling syndrome applied to women	35

In their thoughts on the areas in which students will use it in business life, they stated that it will be applied to a wide audience, such as every field where individuals are worked with, children, the elderly, women, couples, men, and professionals, and that creative drama will be used in socialization, meeting, integration, child mental health, developing empathy, establishing good relationships and various therapy situations. Sample quotes regarding the answers given by students to the relevant question are given below.

S7: "It is very important to get to know and establish a relationship of trust in the social worker-client relationship. Various creative drama activities can be used to ensure that the client's relationship in business progresses on the right path, that emotions and thoughts are fully understood, and that a relationship of trust is provided to the client. In group studies within social service interventions, creative drama games or improvisations can be performed for the group members to ensure selectivity in perception and a full understanding of the problem."

S9: "I will be able to use creative drama in the field of children in the social work profession. I think that creative drama will contribute greatly to establishing a trusting relationship and developing communication with children, especially when working in Love Houses and ÇODEM institutions."

S18: "The discipline of social work, while carrying out its work to increase the well-being of disadvantaged groups within the society, always focuses on people. Each individual is unique and special. Therefore, the disadvantaged state of individuals will have different results for each individual. Therefore, the intervention method for each individual should also be special. I believe that creative drama can be extremely functional at this point. The most unprotected and defenseless group among the groups that social work works with is undoubtedly children. I can say that creative drama can be designed specifically for each age group and that it contains the most appropriate techniques to be used when working with child clients. Due to various reasons or factors such as age, individuals may have difficulty expressing themselves or do not think or see what they want, their strengths, and their opportunities. Creative drama is a guide that helps both the individual and the consultant realize, think, and see what they do not see. At the same time, it prevents secondary trauma in individuals. In short, it is a technique that can be applied by re-specializing it in all disadvantaged groups such as children, women, and the elderly in business life."

The analyses regarding the answers to the question "In which places do you think the creative drama method can be applied in your business life?" are given below.

Table 11 The use case of the creative drama method in distance education in business life

Theme	Code	f
Area Usage	It can be used in any place	51
	Child Monitoring Center	49
	Child Support Center	49
	Children's correctional institutions	49
	In the school social service area	42
	In group studies in a hospital environment	36

Children's Homes Site	36
Children's dormitories	36
Nursing homes	36
Love homes	25
Women's guesthouses	25
Elderly care centers	25
In institutions where the client group continues their life or can come together at certain intervals	7
Social service centers	7
In oncology hospitals	7

When the answers of the students who wrote the places where they would use the creative drama method are examined, it is seen that it can be used in every field in general and that they wrote the places where they would be interested in their work areas. They stated that drama can be continued in every place, even online. Quotations from the students' opinions are given below.

S24: "I think it can be used in all institutions and organizations we work with. I can't say that there is a place limitation if you can carry out this process online."

S12: "We learned in class that creative drama has no spatial boundaries. Based on this information and the experience we have in the applications we have practiced throughout the course, I think that every space will have a context for creative drama. Creative drama can be used in our business life for working with clients, brainstorming with multidisciplinary team members, or for other purposes. In short, every group and person we will be in contact with in our business life as a social worker can be a member of creative drama practices. Thanks to this advantage, learning a working method outside of social work profession theories for the first time in our education and training life has not only added satisfaction and fulfillment but also provided a new perspective. Among the social service clients, there are women, children, disabled, LGBT (Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, Intersexual, Queer and Ally), elderly, in short, every segment of the society. The social cycle is also composed of these individuals and social science members who provide services in a mutual interaction under a humanistic approach and constitute a wide range of professions. Social service professionals who are in contact with all professional members, such as sociologists, psychologists, nurses, doctors, other health workers, pedagogues, etc., can apply to creative drama for the effective use of the integrity and diversity of the multidisciplinary team."

The analyses regarding the answers to the question "Do you think the creative drama method can be used as a method in your working life?" are given below.

Table 12 The use of the creative drama method in distance education in business life

Theme	Code	%
Positive	I think I can use it in my professional life	100
	It is a method that should be used by social workers, psychologists, teachers, and parents according to their needs	50

When the students' answers to the question "Do you think the creative drama method can be used as a method in your business life?" are examined, it is seen that all of the students stated that they could use the method they learned in this course in their business life. Quotations from the students' opinions are given below.

S21: "Of course, it can be used; I think that using the creative drama method in a way that appeals to the purpose of establishing the group will increase productivity by showing that I am a leader when a collective working environment is created, making the members feel like they belong to the group intellectually."

S35: "Yes, as a usable shu (Social Worker) candidate, I can do the best introduction, warming up, empathy, self-confidence instillation situations with the creative drama method in my future business life, in my group work or therapy work, and even in many places because creative drama is the best way of learning and teaching."

S42: "It can be used, and I have used it. We planned individual group studies this semester within the scope of the social work intervention course, and I used a few games I learned in this course in those studies, and the teacher I presented these games to really liked them. I think that using the information I received in the creative drama course in the group studies I will carry out in my business life will be quite useful. Social work with groups is a basic working method of the social work profession and can be applied in many areas and with many people. For example, my own internship experience was at the courthouse, and when children were asked to give their statements, these interviews were not held in the courthouse but in judicial observation rooms. Even without the need for group work, I can pretend to play a game during individual interviews with children and reach the main goal in a more entertaining way. Apart from this, I believe that group studies held in prisons, children's homes, women's shelters, and nursing homes can be useful and functional in order to make them more entertaining."

S45: "Yes, if I am in an institution that can implement it, I believe that creative drama, especially the role-playing and improvisation part, will help many individuals become aware of the situation and will increase their problem-solving capacity, thinking, and planning skills."

S52: "It can be. When working with children, we can learn things they cannot express verbally through games."

S53: "While I think that the creative drama method can be used for many professions with the necessary adaptations, I also think that it is definitely a usable method for the social work profession."

S55: "Yes, I think it can definitely be used. During 1 semester, we learned what creative drama is, how the activities are carried out, how a leader should be, the best learning method, and learning by doing and experiencing. It was definitely a method that increased our curiosity in creative drama after this semester and added to our professional skills. With the course we took, if I have the opportunity, completing the six stages of creative drama leadership and getting a leadership certificate has become one of my goals. In addition, I have started to use the activities and methods we learned in the course during my student life. I have applied and watched various forms of creative drama in group activities in our application course. The creative drama method will also be included in my future business life, and I am willing to develop myself in this regard."

The analyses regarding the answers to the question "Do you think the creative drama method affected you?" during the distance education period are given below.

Table 13 The impact of the creative drama method in distance education on individuals

Theme	Code	%
Cognitive-Affective Change	My feelings	85
	My behaviors	45
	My perspective on life	45
	Use of body language	45
	Empathy	45
	Increased self-confidence	45
	Comfort at home during the pandemic	45
	Social, personal developments	45
	Important contributions by developing my human values , such as freedom and respect	40
	Understanding myself	40
	Being able to think creatively	40
	Preventing prejudice	40
	Imagination organization	40
Professional Change	Internal discipline	40
	In professional knowledge development	95
	Being able to speak in front of the public	85
	Being able to teach while entertaining	85
Social Development	I learned how to approach which groups	2
	Communication with individuals	100
	Instructive in many ways	65

When the students' responses are examined, it is seen that they emphasize cognitive and affective change, social development, and professional change. It is seen that they stated that professional change is especially effective in the field of communication and that they are affected in many areas of their personal development in the cognitive field. Excerpts from the students' statements are given below.

S19: "I think creative drama methods and content have positively affected me, my feelings, my behaviors, my perspective on life. I have seen myself do many things that I said I couldn't do, that I can't do and that I approached with fear at first in creative drama. I have seen myself prove that I can do them. I think it has positively affected me."

S22: "I was very impressed, especially role-playing, speaking in front of the public, using body language, and having a positive impact on my empathy and increasing my self-confidence."

S24: "I think the Creative Drama method has affected me. In fact, I think I have learned how effective creative drama is, even in situations that are difficult to understand. I think that creative drama has a great effect on making communication and interaction between people positive through games and warm-up activities, so I think I have been positively affected."

S25: "I can say that the creative drama method affected my life, character, dreams, and goals in many ways. First of all, I can say that the techniques used added a lot to my personality. I learned many things about myself that I had not questioned, thought about, or noticed within the scope of creative drama. I had the opportunity to use it in many areas of my life. For me, it was much more than a technique that needed to be learned. Although I was involved in it for a limited time, I found myself highly motivated afterward. The fact that it was applicable professionally was also a supporting factor for me."

S32: "Absolutely yes. I think that those games, imaginations, and discussions teach us a lot and give us something. Frankly, I realized that a game strengthens memory, provides attention and concentration, strengthens or increases self-confidence, etc. I had not been aware of it until now. After this lesson, I realized that many games have a purpose and teach us something without us realizing it. That's why I think the Creative Drama class affected me and, at the same time, strengthened me in some subjects."

S37: "The creative drama method affected me positively. I learned many different games and learned about different techniques. I learned tricks about games, role-playing, and lesson planning. I think this will contribute a lot to my professional life. I had a great and fun time during the creative drama course."

S41: "Yes, I think so. First of all, while we were locked in our homes and far away from our friends during the pandemic, meeting them at events and the emotional boost of the events felt like a spiritual remedy. I realized that I could express my thoughts more easily and explain them correctly to the person in front of me. The fact that it was both fun and educational actually increased my interest."

S48: "Although I have not started my professional life, I used the creative drama method in many assignments, especially in the role-playing and group work assignments I carried out within the scope of my practice course during this period when I was taking this course, and I achieved very good results. At the same time, I think that the creative drama method gave me a very different and effective perspective in my thinking structure and professional approach for my interventions in my professional life."

S49: "Absolutely, even in the first lesson I was shy and a bit shy. But I think that with each lesson I opened up more and left the thoughts in my mind of "what will my classmates think or will I be embarrassed if I do this" completely behind and that there is actually nothing to be afraid of, on the contrary, it was beneficial for me and caused me to develop positively as a person."

S56: "I believe that Creative Drama will provide a broader perspective, a more holistic approach, and serious contributions to independent thinking and decision-making, thanks to what it provides to individuals."

Conclusions and Recommendations

This study was conducted to determine the attitudes of fourth-year students of the Department of Social Services, Faculty of Health Sciences, towards the creative drama course they took live online (synchronous), their views on this course, the creative drama method and the effect of the course on their professional perspectives. After the 15-week training, the "Attitude Scale Towards the Creative Drama Course" was applied to measure the participants' attitudes towards the creative drama course. Among the average scores they received from the scale, it was seen that the post-test scores were higher than the pre-test scores. Similarly, it was determined that the creative drama course, which was taught in different areas, was effective on the students' attitudes (Hamurcu, 2009; Karabağ, 2014).

In the pre-test data regarding the question of what creative drama is, it is seen that the participants generally provide information about the affective dimension of drama. The post-test data is collected in the psychomotor dimension, artistic dimension, and cognitive dimension. Similarly, in the study conducted by Bal İncebacak, et al. (2017), it was observed that the students' definitions before meeting creative drama were related to the affective dimension, but then they associated it with other dimensions. Elksnin and Elksnin (1995) and Kaf (1999) stated that creative drama increases social development. In this study, the participants stated that they communicated with each other as if they were face to face, even in distance education, and that it contributed to their socialization. They stated that they listened to the lesson without turning on the camera, especially in online lessons, and that a few people actively participated in the lesson during the process, while many people listened passively. In the creative drama lesson, it was stated that the fact that it was mandatory to turn on the camera and that the whole class was involved in the process increased the interaction and contributed to socialization. Öztürk, et al., (2016) stated that creative drama creates a positive atmosphere in the classroom because it includes activities that involve the entire class. Similarly, in this study, it was stated that a positive atmosphere in the classroom increased the interest of the participants in the lesson. Nazlier and Akoğlu (2018) stated that the philosophy of creative drama is based on living and learning. Based on this, it can be said that many skills, such as being involved in social issues, empathizing, acting together with the group, and taking part in teamwork, were developed in the creative drama lesson. Zastrow (2013) stated that the most important skills for social workers are to establish good relationships with people and to provide them with counseling. In fact, the creative drama lesson contributed to the student's ability to establish good relationships. Bertiz, et al., (2010) stated that the creative drama method positively affected the students' attitudes. As a result of this study, it was observed that there was a positive increase in the students' attitudes. The participants stated that they decreased their anxiety and relaxed after the creative drama course. Similarly, Ersoy and Bal İncebacak (2016) stated that the creative drama method decreased their anxiety levels in their study with mathematics teacher candidates. Pinciotti (1993) stated that the participants improved their self-expression skills, communication with their environment, and artistic aspects during the creative drama course with games, role plays, and role-playing. In the relevant study, the students stated that they both discovered themselves and became aware of their feelings and thoughts with the relaxation studies they carried out in the creative drama course. They stated that, especially during the pandemic period, creative drama studies provided relief in their feelings and thoughts, and they got away from home life, problems, and stress to some extent. In addition, the students stated that they tried to attend the course even under difficult conditions, they saw it as a relaxation study rather than a lesson, and that drama was an educational method while having fun. When the average scores of the research data are examined, according to the post-test data of the attitude scale towards the creative drama course, the attitude scores towards the creative drama course did not differ according to the gender variable. The reason for the lack of difference in this respect can be stated as our country being more understanding of gender equality. Since there is no distinction in terms of gender, it

is understood that there is no effect on the student's attitude scores in the creative drama course in a similar way.

It is known that creative drama contributes to personal development as well as education. It is known that the activities included in creative drama positively affect the communication skills of individuals (Altınova & Çiftçi, 2013; Çiftçi & Altınova, 2017). In this respect, it has been obtained that student who will graduate as social services specialists will realize themselves after the creative drama course, get to know themselves, help them cope with the situations they will encounter by improvising, and increase their skills in thinking like someone else and stepping into someone else's shoes by entering the roles of different people through role-playing. Nazlier and Akoğlu (2018) have concluded that the basic creative drama training received by students who will become social services specialists during their undergraduate education allows them to make more effective applications in the field. In the statements of the students, they stated that they later adapted the application they learned from this training in the institution application course and used it. In the process, the courses they took before graduating contributed to other field courses. At the end of the process, they stated that they wanted to receive more education in this field and that the course would have a positive impact on their working life while also contributing greatly to their personal development. During the distance education period, the exams required for the continuity of education continued without interruption. It is also known that exams create anxiety in themselves. Senior students who took creative drama courses stated that they got away from stress and relaxed during a period when they were anxious and stressed during the preparation for the Public Personnel Selection Exam (KPSS) (Kaf, 2017). Similarly, senior students who had a busy and stressful time stated that the creative drama course was a course where they took a breath and relieved their stress. While they stated that the course would be effective even under normal conditions, they stated that it was even more effective during the pandemic period and that they achieved the class integration they achieved in the school environment. Even if they participated in class conversations in other courses, they had difficulty socializing during the course, but in this course, they met other friends they did not know, planned activities together, discovered different characteristics of themselves, and learned very different characteristics of their friends. In this respect, the students recommended that everyone who is studying take this course because it is a method that establishes socialization and group dynamism.

Creative drama courses are compulsory courses in some universities, and elective courses are optional in some universities. Nazlier and Akoğlu (2018) stated that the creative drama course has been given as an elective course in Hacettepe University's Social Work undergraduate department since 2008. Although it is an elective course in some universities, it is still not included in many universities. Since it is a course that social work undergraduate students stated that they benefit from, it can be suggested that this course be added to their courses in social fields every two semesters. Thus, it is expected to contribute to group studies in the field while providing them with the opportunity to experience the creative drama process. When we look at the studies conducted in the field, since there are few academic studies in the field of creative drama and social work, it can be recommended that studies be conducted in this field as it will contribute to obtaining more detailed information about the process with studies in this field. It is suggested that this course, which provides benefits for students in many ways, be added to many departments and that every individual who communicates with the community has an idea about this method.

Author Contribution Rates

1st Author: Contributed 100% to the study.

Conflict of Interest Declaration

Our article titled "Attitudes of Undergraduate Students of the Social Work Department towards the Online Creative Drama Course and Their Views on the Course Process" does not have a financial conflict of interest with any institution, organization, or person.

Bibliography

- Adıgüzel, H. Ö. (2006a). Yaratıcı drama derslerine (okulöncesinde drama ve ilköğretimde drama) ilişkin tutum ölçeği geliştirilmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(2), 7-15.
- Adıgüzel, H.Ö. (2006b). Yaratıcı drama kavramı, bileşenleri ve aşamaları. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(1), 17-30.
- Adıgüzel, Ö. (2013). Eğitimde yaratıcı drama. Ankara: Pegem Akademi
- Aykaç, M., & Adıgüzel, Ö. (2011). Sosyal bilgiler dersinde yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanılmasının öğrenci başarısına etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(1), 297-314.
- Bal İncebacak, B. (2015). Müzede Drama: Heykel ve İmgelem Kavramı. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 306-318.
- Bal İncebacak, B. (2022). Çevrimiçi Yaratıcı Drama Deneyimine Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Gözünden Bir Bakış. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 379-404.
- Bal İncebacak, B., Sarışan Tungaç, A., & Yaman, S. (2017). Yaratıcı Drama ile Öğretim Uygulamasına Yönelik Öğrenci Görüşleri. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 214-248
- Bertiz, H., Bahar, M., & Yeğeni G. (2010). Fen ve teknoloji öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemine yönelik tutumları ve yöntemin fen ve teknoloji eğitiminde kullanılabilirliğine ilişkin görüşleri. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(2), 483-509.
- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) Pandemisi Sırasında İlköğretim Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Yönelik İmge ve Algıları: Bir Metafor Analizi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6 (2), 1-23. DOI: 10.29065/usakead.777652
- Bradley, E. H., Curry, L. A., & Devers, K. J. (2007). Qualitative data analysis for health services research: Developing taxonomy, themes, and theory. *Health Services Research*, 42(4), 1758–1772.
- Creswell, J. W. (2013). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (4th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage
- Elksnin, L. K., & Elksnin, N. (1995). *Assessment and Instruction of Social Skills (Second Edition)*. London: Singular Publishing Group.
- Ersoy, E., & Bal İncebacak, B. (2016). Attitude and anxiety of teacher candidate on the methods of creative drama. *International Journal of Educational Studies in Mathematics*, 3(1), 9-13
- Freeman, G., Sullivan, K., & Fulton, R. (2003). Effects of creative drama on self-concept, social skills, and problem behavior. *The Journal of Educational Research*, 96, 131-138
- Gögüş Tan, M. (2021, 06 Aralık). COVID-19: Pandemi-Eğitim-Toplumsal Cinsiyet, <http://www.keig.org/wp-content/uploads/2020/05/COVID-19-Pandemi-E%C4%9Fitim-Toplumsal-Cinsiyet.pdf>
- Güler, A., Halıcıoğlu, M. B., & Taşgın, S. (2015). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Hamurcu, H. (2009). Sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin yaratıcı dramaya yönelik tutumları. *Education Sciences NWSA, E-Journal of New World Sciences Academy*, 4(4), 1257–1273.
- Johnson, R. B., & Onwuegbuzie, A. J. (2004). Mixed Methods Research: A Research Paradigm Whose Time Has Come. *Educational Researcher*, 33(7), 14-26. <https://doi.org/10.3102/0013189X033007014>
- Kaf, Ö. (1999). *Hayat Bilgisi Dersinde Bazı Sosyal Becerilerin Kazandırılmasında Yaratıcı Drama Yönteminin Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Kaf, Ö. (2017). Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgilerde Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutumları ve Sürece İlişkin Görüşleri, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 931-947.
- Kaf, Ö., ve Uygungul Yılmaz, Ö. (2017). Effects of creative drama method on students' attitude towards social studies, academic achievement, and retention in Turkey. *European Journal of Educational Research*, 6(3), 289-298. doi: 10.12973/eujer.6.3.289.
- Karabağ, G. (2014). Tarih öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya yönelik tutumları. *GEFAD / GUJGEF*, 35(1), 27-46.
- Leech, N. L., & Onwuegbuzie, A. J. (2011). Beyond constant comparison qualitative data analysis: Using NVivo. *School Psychology Quarterly*, 26(1), 70-84. <https://doi.org/10.1037/a0022711>
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Newbury Park, CA: Sage.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded Sourcebook*. (2nd ed). Thousand Oaks, CA: Sage
- Nazlıeri E. N., & Akoğlu, G. (2018). Sosyal Hizmet Eğitiminde Yaratıcı Dramanın Önemi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 13(2), 251-260.
- Okvuran, A. (1993). *Yaratıcı Drama Eğitiminin Empatik Beceri ve Empatik Düşünme Eğilimlerine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Öngen, Ç., Özateş Gelmez, Ö. S., & Hatipoğlu Eren, B. (2017). *Yaratıcı dramanın sosyal hizmet eğitiminde kullanımı: sosyal hizmetin değer temeline ilişkin bir atölye çalışması*. Uluslararası Sosyal Hizmet Kongresi 29-31 Mayıs 2017 içinde (s. 376-377). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Öztürk, M., Akkan, Y., Kaplan, A., Oktay, E. (2016). Drama Yöntemiyle Toplama İşlemi: İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinden Yansımalar, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(1), 183-202
- Pinciotti, P. (1993). Creative Drama and Young Children: The Dramatic Learning Connection. *Arts Education Policy Review*, 94(6), ISSN: 1063-2913
- Reime, M. H., Harris, A., Aksnes, J. & Mikkelsen, J. (2008). The most successful method in teaching nursing students infection control is e-learning or lecture. *Nurse Education Today*, 28(7), 798-806.
- San, İ. (1996). *Yaratıcılığı geliştiren bir yöntem ve yaratıcı bireyi yetiştiren bir disiplin*: Eğitsel Kitap
- Thompson, N. (2013). *Kuram ve uygulamada sosyal hizmeti anlamak*. (B. Hatipoğlu Eren ve Ö. Cankurtaran Öntaş, Çev.). Ankara: Dipnot Yayınları.
- Tüzün, F., & Yörük Toraman, N. (2021). Pandemi döneminde eğitim çağındaki genç bireylerdir. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(3), 822-845
- Zastrow, C. (2013). *Sosyal hizmete giriş*. (D. B. Çiftci, Ed.). Ankara: Nika Yayınevi

Attachments

Subject: Harmony - Trust Study

Place: Google Classroom Online Course

Group: 56 students registered in the Faculty of Health, Department of Social Work Creative Drama Course (38 female-18 male)

Duration: 120 minutes

Method: Creative Drama

Techniques: Role Playing and Improvisation

Achievements: Learns to act together with the group.

Expresses the importance of effective communication with group mates.

Expresses the effect of communication on creative drama education.

Expresses the importance of self-confidence.

Expresses the importance of trust in the group.

Process

A. WARM-UP/PREPARATION

Activity 1: Name Spelling: In our first activity, everyone will determine a body movement equal to the number of syllables in their name. For example, my name is Bel-gin, so I make two movements. First, the right-hand snaps. Then, the left-hand snaps. In this way, all group members make the leader's name and movement. Then, the group members say their names in turn, and the other group members imitate him/her. Then, the people repeat their names for repetition purposes, first the person himself/herself and then as a group, both saying and making movements. Now, without saying a name, the group says the name and movement of everyone in the group in turn. Now, without saying a name, we are progressing the process only with movements, and the person's movement is made without saying a name. Then, the leader says mixed names by saying I say a name, and we do that person's movement, and the group makes the movement.

Activity 2: Ball is in Your Hand: The leader says that he/she has an imaginary ball in his/her hand. He/she states that he/she will throw the imaginary ball to anyone whose name I say, and the person whose name is said catches the ball. He/she throws the ball he/she catches to another person in the group by saying his/her name. In this way, he catches and throws the imaginary ball, and both say the name and show how to catch the imaginary ball.

Activity 3: Patterned Ball Game with the Same Person: The game starts with an imaginary ball. In the ball game, people will not forget the person they threw it to; they will throw it to the same person every time the ball comes; after everyone gets the ball once, the process is completed by throwing the ball as a group again starting from the beginning. For example, the leader threw the ball to Asya. Asya threw it to Mehmet. Mehmet threw it to Lina. Lina threw it to Kaan. If the person does not catch the imaginary ball quickly and throws it to the wrong person, the process starts over, and everyone continues by throwing it to the same person.

Activity 4: Follow My Hand: The leader makes a hand gesture on the screen, and the people in the group do the same hand gesture as the leader. The people whose image is last on the screen can be eliminated. In addition, the leader gives his hand to a different group member, and the hand movements of the new group member are followed. Then, the leader moves his hand so that it is visible on the screen. The people move their faces closer to the screen and follow the hand.

Activity 5: Counting Without Collision of Sounds: Now, a rhythmic counting game is played as a group. One person from the group says one, and a random person continues rhythmically. If two people say the same number at the same time, there is an error, and the counting starts over. The process continues until the correct counting is achieved. For example, one person from the group says one, and the group members wait for him to say two. If two people say two at the same time, the process is disrupted, and the counting starts over again. Activity 6: Rhythm Exercise: They keep a rhythm by clapping their hands and extending their hands along with the rhythm. Knee, hand, right hand, knee, hand, left hand, knee, hand, right hand, left hand, knee hand, both hands hitting at the same time while saying the syllables of their names. My name is Bel; my name is Gin, and my name is Belgin. When he says my name, he hits his palms on his legs; when he says my name, he claps; when he says my name, he extends his right palm as if there is someone in front of him and extends it as if he is hitting his hand. When he says "ya", he extends the palm of his left hand as if there is someone in front of him and he is going to hit that person's hand. In this way, the rhythm is kept according to the name of the whole class by making the movements determined by the group members in a rhythmic manner.

B. ACTIVITY

Activity 7: 2-person Improvisation: Group members are paired by the leader. A and B start their improvisations with the expression A: "Don't you trust me?" B: "Should I trust you or my eyes?" Then, two people, determined by the leader or volunteers, start improvising at the same time. The improvisations are watched as a group. Dramatic tension and unexpected things that happen suddenly and have an aaa effect are emphasized.

Activity 8: Group Improvisation: The large group is divided into groups of three. Then, various situations are given in order, and they are asked to improve, for example, questioning the trust of a friend who agreed with three roommates to cheat in class but gave up cheating because he was afraid of the invigilator during the exam, a friend whose money was lost at a friend's house questioning all of his friends in the house, two lovers running away with the girl's best friend when they were about to get married. The ACTIVITIES are watched and discussed in order.

C. EVALUATION

Activity 9: Opinions about the process are obtained by asking the following questions.

How was the session?

What affects your confidence?

What do you think about compliance?

Is communication important?

Sosyal hizmet bölümü lisans öğrencilerinin çevrimiçi yaratıcı drama dersine yönelik tutumları ve ders sürecine ilişkin görüşleri¹

Belgin Bal İncebacak²

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun, Türkiye.

ÖZET

Bu araştırma Sağlık Bilimleri Fakültesi sosyal hizmet bölümü lisans dördüncü sınıf öğrencilerinin aldıkları yaratıcı drama dersine yönelik tutumları ve bu derse yönelik görüşlerinin, yaratıcı drama yöntemi ve mesleki bakış açılarına etkisinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma yöntemi karma modelden sıralı açıklayıcı tasarım desen olarak belirlenmiştir. Çalışma grubunu bir devlet üniversitesinin sosyal hizmetler bölümünde öğrenim gören 56 dördüncü sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak Adıgüzel (2006a) tarafından geliştirilen "Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek katılımcıların yaratıcı drama dersine yönelik tutumlarını belirlemek için uygulanmıştır. Ayrıca her oturum sonrasında ve dönem sonunda çevrim içi form ile öğrencilerden yaratıcı drama dersine yönelik görüşleri alınmıştır. Uygulama bir dönem boyunca 15 hafta sürmüştür. Haftada 2 saat olacak şekilde toplam 30 saat sürmüştür. Veriler nitel ve nicel olarak toplanmış ve nitel veriler içerik analizi ile nicel veriler ise Mann Whitney U testi ile analiz edilmiştir. Elde edilen veriler ışığında yaratıcı drama dersinin sosyal hizmetler bölümü lisans öğrencileri üzerinde etkili olduğu ve öğrencilerin tutum puan ortalamalarında artış meydana geldiği belirlenmiştir. Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin dinleyici konumundan çıkarak, daha aktif katılım sağladıkları ve dersin işleniş için kameraların açık olması derse olan ilginin artmasına sebep olmuştur.

ANAHTAR KELİMELER

Çevrim içi ders, Sosyal hizmet bölümü, Tutum, Yaratıcı drama

Giriş

Yaratıcı drama, eğitim-öğretim ortamlarında hem ders hem yöntem olarak kullanılmaktadır. Yaratıcı drama, okul öncesinden yükseköğretim kademesine hatta yaygın eğitimde de etkisi bilinen bir ders ve yöntem (Adıgüzel, 2006a; Okvuran, 1993; San, 1996) olarak ifade edilmektedir. Alan yazın çalışmalarında fen bilimleri, sosyal bilimler vb alanlarda yaratıcı drama yöntemi üzerine çalışmalar olduğu görülmektedir (Aykaç & Adıgüzel, 2011; Kaf & Uygungül Yılmaz, 2017; Bal İncebacak, vd., 2017). İlgili çalışmalarda yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanıldığı ve ilgili derslerin öğretilmesinde etkili olduğu ifade edilmiştir. Aynı zamanda alan yazında yaratıcı drama dersinin öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik öz-yeterlik algılarına ve tutumlarına olumlu yönde etkililiğini belirleyen çalışmalarda (Hamurcu, 2009; Karabağ, 2014) yer almaktadır. Bu bağlamda hem farklı dersler hem de farklı öğrenim kademelerinde yaratıcı drama uygulanmaktadır. Bu açıdan farklı bölüm, kademe ve derslerde yaratıcı drama yöntemi kullanımına ilişkin çalışmaların arttığı görülmektedir (Nazlieri & Akoğlu, 2018; Öngen, vd., 2017). Yaratıcı drama dersi eğitim fakültelerinin müfredatında yer alan dersler arasındadır. Farklı fakültelerdeki öğrencilerin müfredatlarında yer almadığı bazılarının müfredatlarında seçmeli ders olarak yer aldığı görülmektedir (bkz: Hacettepe Üniversitesi). İlgili dersi farklı fakülte öğrencilerinin alması ve dersin etkililiğinin değerlendirilmesi süreç hakkında genel bir kaniya varmak için araştırılması gereken konular arasında olduğu düşünülmektedir. Yaratıcı drama

¹ Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu, 27.08.2021 2021/660

dersi hali hazırda hem yaygın hem de örgün eğitimde kullanılmaktadır. Bu açıdan “Yeni Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları”na yaratıcı drama dersi Meslek Bilgisi Seçmeli Dersleri kapsamında “Eğitimde Drama” dersi olarak verilmesine rağmen diğer birçok bölümde hala yaratıcı drama dersi verilmemektedir (bkz: <https://www.yok.gov.tr/kurumsal/idari-birimler/egitim-ogretim-dairesi/yeni-ogretmen-yetistirme-lisans-programlari>). Bu çalışma sonucunda yaratıcı drama dersinin farklı üniversitelerde öğretmenlik bölümleri dışında diğer bölümlerde ders ya da yöntem olarak yer almasının yaygınlaştırılmasına katkı sağlanabileceği düşünülmektedir.

Yaratıcı drama yöntemi sadece eğitim kademelerinde yer alan öğretmen, öğrenci ve eğitimcilerin değil aslında insanlar ile iletişim kuran her bireyin kullanacağı bir yöntem olarak ifade edilmektedir (Bal İncebacak, 2022). Sosyal hizmetler bölümü lisans mezunu öğrencilerin kreş, engelli bakım merkezleri, huzurevleri, kadın sığınma evleri, gençlik merkezleri gibi sosyal hizmet kuruluşlarında çalışmalarından dolayı yaratıcı drama yöntemi ile birçok konu üzerinde çalışarak etkili sonuçlar elde edebileceklerine inanılmaktadır (Nazlıer & Akoğlu, 2018).

Sosyal hizmetler bölümü lisans uzmanları, mesleklerini icra ederken insan hakları, sosyal adalet, farklılıklara saygı temelinde çalışmalar yapmaktadırlar (Nazlıer & Akoğlu, 2018). Bu açıdan Thompson (2013) sosyal hizmetler mezunu uzmanlarının eğitiminde, var olan bilgileri pekiştirme, güçlendirme, yeni becerileri öğrenme süreçlerini içeren bir yapıda olması gerektiğini vurgulamıştır. Sosyal hizmetler bölümü eğitiminde dört yıl boyunca teorik ve uygulamalı birçok eğitim verilmektedir. Çok farklı hedef kitleye hitap eden, farklı beceri ve bilgilere ihtiyaç duyan sosyal hizmetler bölümü lisans öğrencilerinin yaratıcı drama dersinde verilen bilişsel, duyuşsal ve devinışsel becerilere ihtiyaçlarının olacağı düşünülmektedir. Yaratıcı dramanın yöntem ve ders olarak ilgili bölümün öğrencilerinin görüşlerine dayanarak değerlendirilmesinin alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. İlgili çalışma COVID-19 döneminde yapıldığı için öğrencilerin, çevrim içi yaratıcı drama dersine yönelik tutumları ve ders sürecine ilişkin görüşleri alınarak alana katkı sağlaması beklenmektedir.

COVID-19 salgını ile zorunlu uzaktan eğitime geçilmesi sürecinde eğitimler çevrim içi ortamlara taşınmıştır. Bu süreç hem olumlu hem de olumsuz durumların yaşanmasına sebep olmuştur. Öğrencilerin bazılarının bu süreçten memnun oldukları bazılarının ise memnun olmadıkları bilinmektedir (Bal İncebacak, 2022). Bu açıdan çevrim içi yaratıcı dramanın zorunlu uzaktan eğitimde etkisinin belirlenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Çalışmada ayrıca cinsiyet değişkeni ele alınmıştır. Bu değişkenin ele alınmasının bir sebebi olarak Tüzün ve Toroman (2021) yapmış oldukları çalışmada cinsiyetin, çalışmalarda incelenen konu hakkında kesin bir yargı vermede yeterli olmadığını ifade ederken, verilerde gözlemlenecek cinsiyete dayalı bir farklılığın uzaktan eğitime dair önemli bilgiler verebileceğini ifade etmişlerdir. Bundan dolayı değişken olarak bu çalışmada cinsiyet ele alınmıştır. Örneğin uzaktan eğitim sürecinde cinsiyet ile ilgili çalışmalarda toplumsal cinsiyet eşitsizliğinde artış olduğu ifade edilmiştir. Göğüş Tan (2021) COVID-19 döneminde kadınların ev içinde iş yükünün artması, sorumluluklarının artması gibi sebeplerden ötürü cinsiyetler arasında kadınların aleyhine farklılıklar olduğunu belirtmiştir. Kırallı ve Alıcı'nın (2016) çalışmasında erkek öğrencilerin uzaktan eğitime daha yatkın olduğunu ifade ettikleri belirtirken, Doğan (2020) çalışması ise kız öğrencilerin bu süreçten daha memnun olduklarını ifade etmiştir. Bundan dolayı çevrim içi yaratıcı drama dersinde cinsiyet, araştırmaya değişken olarak eklenmiştir. Bu süreçte çevrim içi yaratıcı drama dersinde cinsiyet arasında bir farklılık yaratıp yaratmadığının araştırılması bu çalışmanın bir kısmını oluşturmaktadır. COVID-19 salgını sebebi ile zorunlu bir uzaktan eğitim sürecine geçildiğinden bu süreç dezavantajlı durumları ortaya çıkartmıştır. Reime, vd., (2008) uzaktan eğitim sürecinde etkileşimin, Bozkurt (2020) ise sosyalleşmenin az olduğunu belirtmişlerdir. Yaratıcı drama dersi, çevrim içi eğitim sürecinde etkileşimin ve sosyalleşmenin az olduğu dönemde öğrencileri ekran başında harekete zorlaması, süreçte rol ve doğaçlamalar ile aktif rol oynamalarını sağlamasıyla uzaktan eğitim sürecinde etkili bir ders ve yöntem olarak kullanılabilecek bir alternatif yöntem olabilir. Bu kapsamda ilgili çalışma ile çevrim içi ortamda dersin etkililiği tespit edilmesi sağlanacaktır.

Özellikle zorunlu çevrim içi dönemde dersin içeriğinden ötürü kameraların açık olması, sürekli söz alarak ya da söz verilerek öğrencilerin sürece dahil olmalarının sürece farklılık katacağı düşünülmektedir. Bu açıdan ekran başında uzun süre kalan öğrencilerin hem sürece dahil oldukları hem de ders dinlerken aktif bir şekilde katılım sağladıkları ders olma özelliği sebebi ile bu yöntemi sadece eğitim fakültesi öğrencileri için değil diğer fakültedeki öğrencilerin de alması gereken bir ders ve yöntem olarak kullanılması gerektiği düşünülmektedir. Yaratıcı drama dersi eğitim fakültelerinin zorunlu ve seçmeli ders listesinde yer almaktadır (YÖK, 2018). Diğer fakültelerde fakültelerin öğretim elamanlarının istemeleri halinde ilgili ders açılabilmektedir.

Çevrim içi derslerde katılım çok önemlidir. Bu yöntem ile dersler katılım sağlanarak işleneceği için süreçte daha aktif katılım sağlayan öğrenciler ile ders daha kalıcı şekilde öğretilir (Bal İncebacak, 2022). Bu açıdan da zorunlu çevrim içi dönemlerde kullanılacak alternatif yöntemler arasında olacağı düşünülmektedir. Okvuran'a (1993) göre yaratıcı dramanın içeriğinde yer alan oyun, canlandırma, rol oynama eğitim-öğretimin eğitsel hedeflere ulaşmasını sağlamaktadır. Bu açıdan farklı kesimlerde farklı eğitsel hedefleri olan sosyal hizmetler lisans bölümü öğrencilerinin bu dersi almaları bir farklılık yaratabilir. Çünkü bir yöntem olarak yaratıcı drama dersini öğrendiklerinde mesleki yaşamlarında bu yöntemi nasıl kullanacaklarına dair bir fikirleri olacaktır. Bu açıdan öğrencilerin bu dersi meslek hayatlarında nerede ve hangi mekanlarda kullanacakları, nasıl kullanacaklarını düşünmelerinin önemli olduğu düşünülmektedir. İlgili bölüm öğrencilerinin bu konu hakkında fikirlerinin belirlenmesinin ayrıca alan yazına katkı sağlayacağına inanılmaktadır. Bu açıdan öğrencilerin meslek hayatlarında kullanabilecekleri yaratıcı drama kavramı hakkındaki görüşlerinin ortaya çıkartılması hedeflenmiştir. Yaratıcı drama dersi ısınma-canlandırma-değerlendirme aşamalarından oluşmaktadır. Ayrıca içerisinde bireylerin dramatik tecrübeleri, rol oynama becerileri, rol analizi ve iş birliği içerisinde birçok çalışmanın da içinde yer aldığı görülmektedir (Adıgüzel, 2006b). Freeman, vd., (2003) yaratıcı drama dersi ile kişilerin duygu kontrolü gerektiren çalışmalarda yer aldıkları için iş yaşamlarında kullanacakları becerileri deneyimleme şansı elde ettiklerini ifade etmiştir. Yaratıcı drama dersini alan öğrencilerin, bu dersi ya da yöntemi almayan öğrencilere göre farklı deneyimlere sahip olacakları düşünülmektedir. Bu açıdan bu deneyime sahip olacak bu öğrencilerin görüşlerinin ortaya çıkartılması hem normalleşme sürecine hem de çevrim içi ortamdaki durumunun sürdürülebilirliğine ışık tutacağına inanılmaktadır.

Adıgüzel (2013) yaratıcı drama dersinin bir grup olmadan yapılmayacağını ifade etmiştir. Yaratıcı drama çalışmalarında küçük ya da büyük grup çalışmalarına olanak sağlayan bir yapıdır. Bu açıdan hem kişisel hem de grup olarak birçok fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Sosyal hizmet alanında yaratıcı drama dersi birçok üniversitede ders olarak eklenmemiştir. Bundan dolayı bu alanda yapılan çalışmalar da kısıtlı olmaktadır. Alanyazında Altınova ve Çiftçi (2013) ile Çiftçi ve Altınova (2017) yapmış oldukları iki çalışmada 12 haftalık bir yaratıcı drama dersi sonrasında sosyal hizmetler uzmanlarının kendilerini ifade etme becerilerinde ve iletişim becerilerinde artış meydana geldiğini ifade etmişlerdir. Öngen, vd., (2017) sosyal hizmetler bölümü öğrencileri ile yaptıkları 8 haftalık çalışma sonucunda öğrencilerin, mesleki değerleri daha kolay anlayıp kişisel değerlerin farkına vardıkları sonucunu elde etmişlerdir. Bu açıdan ilgili bölüm öğrencilerinin yaratıcı drama dersini almalarının bireylerin hem okul hem de iş yaşamlarına fayda sağlayacağını düşündürmektedir. COVID-19 döneminde işlenen yaratıcı drama dersinin çevrim içi süreçteki etkisinin araştırılmasının eğitim verenlere katkısının olacağı düşünülmektedir. Çünkü uzaktan eğitime karşı genelde olumsuz bir akış açısı olup, yeterli öğrenmelerin sağlanmadığı yönünde görüşler olduğu bilinmektedir (Bal İncebacak, 2022).

Uzaktan eğitimde yaratıcı drama dersi, yüz yüze ortamda yapılan birçok etkinliğin çevrim içi ortama uyarlanması olarak ifade edilebilir. Süreçte yüz yüze yapılan etkinliklerin uyarlanarak çevrim içi ortamda yürütülmesi, yaratıcı dramanın hareketli ve aktif katılımlı sürecinin çevrim içi ortamda da gerçekleştirilmesi olarak düşünülebilir. Çevrim içi yaratıcı drama dersinde lider sınıftaki herkesin kameralarını açmalarını ve süreçte rol alacakları için derste aktif katılmasını gerektiğini ifade ettiği için öğrenciler bilgisayar ya da telefonlarından derse kameraları ile

katılmışlardır. Fakat COVID-19 zorunlu eğitimin aniden hayatları etkilemesi herkesin aynı imkana sahip olmaması gibi nedenlerden dolayı birçok öğrencinin kamera açmadığı ve öğrencilerin ekran başında olmadığı birçok çalışmada ifade edilmektedir. Nitekim uzaktan eğitim sürecinde de dersler devam etmiş ve çevrim içi ortamda dersler yürütülmüştür. İlgili dönemde çevrim içi yaratıcı drama dersinin etkili olup olmadığının belirlenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Yapılan uygulamanın ilk oluşu sebebi ile sürecin değerlendirilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Nazlıer ve Akoğlu (2018) sosyal hizmetler bölümü lisans eğitiminde yaratıcı dramanın seçmeli ders olarak yer alması gerektiğini ifade etmişlerdir. Çünkü sosyal hizmetler bölümü lisans eğitiminde yaratıcı dramanın hem kişisel hem de mesleki gelişimlerine katkı sağlayacağını ifade etmişlerdir. Sosyal hizmet alanındaki kişilerin hizmet odağı insan olduğu için; iyi iletişim kurma, mesleki değerleri ve mesleki gelişimleri konusunda kendilerini geliştirmeleri gerekmektedir. Bu açıdan yaratıcı dramanın avantajlarını dezavantajlı gruplar ile çalışan sosyal hizmet alanı çalışanlarına aktarılması önem arz etmektedir. Bu araştırma, Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal hizmetler lisans bölümü dördüncü sınıf öğrencilerinin aldıkları çevrim içi yaratıcı drama dersine yönelik tutumları ve bu derse yönelik görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaca uygun olacak şekilde öğrenciler ile 15 hafta, haftada iki saat süren planlama ile çevrim içi yaratıcı drama atölyeleri işlenmiştir. Süreç sonunda öğrencilerin yaratıcı drama dersine yönelik tutumları ve derse yönelik olarak ilgili dersi hayatlarının hangi aşamasında nerelerde kullanacakları, iş yaşamlarında hangi konularında kullanılabileceği ve hangi mekânlarda uygulanabileceklerini, yaratıcı drama yönteminin çalışma hayatınızda bir yöntem olarak nasıl kullanacağını, yaratıcı drama yönteminin katılımcıları nasıl etkilediği konusuna ışık tutması hedeflenmektedir.

Araştırma ile yanıt aranan sorular şunlardır:

1. Sosyal hizmetler lisans bölümü öğrencilerinin çevrim içi yaratıcı drama dersi etkinliklerine yönelik tutum ölçeği ön test-son test ortalama puanları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı mıdır?
2. Sosyal hizmetler lisans bölümü öğrencilerinin çevrim içi yaratıcı drama dersi etkinliklerine yönelik tutum ölçeğinden elde ettikleri fark puanları cinsiyetlerine göre anlamlı farklılaşma göstermekte midir?
3. Sosyal hizmetler lisans bölümü öğrencilerinin çevrim içi yaratıcı drama dersi etkinliklerine yönelik görüşleri nelerdir?
 - 3.1. Katılımcılar yaratıcı drama etkinlikleri öncesi ve sonrasında yaratıcı dramayı nasıl tanımlamaktadır?
 - 3.2. Katılımcıların çalışma öncesinde yaratıcı drama dersinden beklentileri ve beklentilerinin karşılanmasına ilişkin görüşleri nelerdir?
 - 3.3. Katılımcıların yaratıcı drama etkinliklerinin diğer bireyleri etkilemesine yönelik görüşleri nelerdir?
 - 3.4. Katılımcıların yaratıcı drama etkinliklerini (yaratıcı dramayı) iş hayatlarında kullanmalarına ilişkin görüşleri nelerdir?
 - 3.4.1. İş hayatında yaratıcı dramayı kullanım amaçlarına ilişkin görüşleri nelerdir?
 - 3.4.2. İş hayatında yaratıcı dramayı kullanım düzey ya da kullanacakları gruba ilişkin görüşleri nelerdir?
 - 3.4.3. İş hayatında yaratıcı drama mekanına ilişkin görüşleri nelerdir?

Araştırmanın yöntem kısmında araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, süreç, verilerin toplanması ve analizinden bahsedilmiştir.

Araştırmanın Deseni

Sağlık Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerinin çevrim içi yaratıcı drama yöntemine ilişkin tutum düzeyleri ve çevrim içi uygulanan drama dersine ilişkin görüşlerini incelemek

amacıyla yürütülen bu çalışma karma desene (Creswell, 2013) göre gerçekleştirilmiştir. Sıralı açıklayıcı tasarım olarak belirlenen bu çalışmada baskın olarak nicel veriler toplanıp analiz edildikten sonra nitel veriler sürecin derinlemesine araştırılmasına olanak sağlamaktadır. Öğrencilerden nicel veriler sürecin başında ve 15 haftalık atölye uygulamaları sonunda toplanmıştır. Nitel veriler ise her hafta çevrim içi ders sonunda ve 15 haftanın uygulamalarının tamamlanmasından sonra toplanmıştır. Çalışmanın doğası ve süreçteki yapılanması nedeni ile sıralı açıklayıcı tasarım tercih edilmiştir. Tek grup ön-test/son-test yarı deneysel modele göre çalışma şekillendirilmiştir. İlgili çalışmada hem nitel hem nicel veri toplamak yöntemlerin etkisini artırmada etkilidir (Johnson ve Onwuegbuzie, 2004). Bu açıdan araştırmada hem nitel hem nicel verileri kullanmanın amacı, nitel ve nicel araştırmaların avantajlarını artırıp dezavantajlarını azaltmaktır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Türkiye'nin Karadeniz Bölgesinde bulunan bir devlet üniversitesinin Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmetler Bölümü lisans dördüncü sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Bu çalışma sosyal hizmetler bölümünde lisans öğrenimi gören yaratıcı drama dersine kayıtlı toplam 56 öğrenci ile yürütülmüştür. Katılımcılardan 38'i kadın, 18'i erkektir. Öğrenciler daha önce yaratıcı drama dersi almamış ve bu alanda herhangi bir eğitime katılmamışlardır. Öğrencilerin yaş ortalaması 21'dir.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplama aracı olarak iki veri toplama aracı ile görüşler toplanmıştır.

Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum Ölçeği: Sağlık Bilimleri Fakültesi sosyal hizmetler bölümü dördüncü sınıf öğrencilerinin yaratıcı drama dersine yönelik tutumlarını belirlemek için, Adıgüzel (2006a) tarafından geliştirilen yaratıcı drama dersine yönelik tutum ölçeği uygulanmıştır. İlgili ölçek tek faktörlü bir ölçektir. 2006 yılında geliştirilen ölçeğin maddeleri incelendiğinde çalışmanın hedefine uygun maddeler olduğu için ilgili ölçek tercih edilmiştir. 50 maddeden oluşan "Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum Ölçeği" beşli likert şeklindedir. Kesinlikle katılıyorum'dan (5) kesinlikle katılmıyorum (1) şeklinde ifade edilen ölçekten en düşük 50, en yüksek 250 puan alınabilmektedir. Yaratıcı drama dersine yönelik tutum ölçeği 0.94 güvenirlik katsayısına sahiptir. İlgili araştırmada ölçeğin güvenirlik katsayısı .81 olarak bulunmuştur.

Görüşme Formu: Nitel veriler her oturum sonrasında ve dönem sonunda çevrim içi ortamda toplanmıştır. Yaratıcı drama dersine yönelik düşüncelerinin ortaya çıkartılması için her hafta etkinlikler sonrası öğrencilerin görüşleri alınmıştır. Dersler çevrim içi olduğu için dersler video kayıt altına alınmış ve sonrasında sözlü görüşler analiz edilmek için deşifre edilmiştir. Ayrıca dönem sonunda çevrim içi form "Görüş Belirleme Anket Formu" ile öğrencilerin görüşleri alınmıştır. Görüş belirleme anket formu için ulusal ve uluslararası literatür taranmış ve örnek sorular incelenmiştir (Adıgüzel, 2009; Bil, 2012; Chen, 1997; Erçevik & Bergil, 2020). Daha sonra madde havuzu oluşturup, sorular alan uzmanlarına yollanarak görüşleri alınmıştır. Formda öğrencilere demografik bilgilerinin yanında "Yaratıcı drama dersinde öğrendiklerinizi iş yaşamınızda hangi konularında kullanılabileceğini ve hangi mekânlarda uygulanabileceğini düşünüyorsunuz?", "Sizce yaratıcı drama dersinde öğrendikleriniz sizin çalışma hayatınızda bir yöntem olarak kullanılabilir mi?", "Yaratıcı drama dersinin sizi etkilediğini düşünüyor musunuz?" soruları yer almaktadır.

Verilerin Toplanması

Öğrencilerle 15 haftalık bir eğitim öğretim dönemi gerçekleştirilmiştir. Çevrim içi yaratıcı drama dersi 2 saatlik oturumlar halinde gerçekleştirilmiştir. Her oturum sonrası çevrim içi form ile öğrencilerin atölyeye ait görüşleri hem sözel hem de yazılı olarak alınmıştır. Ayrıca dönem sonunda görüşme formu ile görüşleri alınmıştır. Tablo 1'de çevrim içi yaratıcı drama atölyesinin haftalık planı yer almaktadır.

Tablo 1 Online Yaratıcı Drama Dersi Haftalık Oturum Bilgileri

Oturumlar	Kazanımlar	Oturum bilgisi
1. Hafta	Grup arkadaşlarını isimlerini söyler Grup arkadaşlarının bireysel özelliklerini fark eder.	İlk hafta grubun tanışması ve iletişim çalışmaları yapılmıştır. Bu şekilde grubun birbirini daha yakından tanıması sağlanmıştır. Süreçte öğrenciler grup arkadaşlarının isimlerini ve bireysel olarak özelliklerini öğrenmişlerdir. Aynı zamanda benzer özelliklere sahip kişilerin olduğunu ve aynı süreci farklı mekanlarda birlikte yaşadıklarını deneyimlemişlerdir.
2. Hafta	Gruba uyum sağlamanın önemini ifade eder. Kendine olan güven duygusunun önemini belirtir. Gruba olan güven duygusunun önemini belirtir. Grupla birlikte çalışmanın sonuca etkisini ifade eder.	İkinci hafta uyum çalışması yapılmıştır. Uyum çalışmalarında öğrencilerin hem bireysel hem de grup arkadaşları ile uyumlu şekilde hareket etme becerilerini artıracak etkinlikler yaptırılmıştır.
3. Hafta	Yaratıcı drama çalışmalarında duyguların önemini ifade eder. Duyularını etkin biçimde kullanmanın önemini ifade eder. Duyular ile iletişimin/etkileşimin ilişkisini ifade eder.	Üçüncü hafta algı ve duyu çalışmaları yapılmıştır. Öğrencilerin duyuları harekete geçirilerek süreçte aktif şekilde rol almaları yaratıcı dramanın teknikleri tanıtılarak sürece dahil edilmiştir.
4. Hafta	Canlandırma sırasında rolünü amacına uygun davranır. Doğaçlamanın yapısına ve özelliklerine uygun bir canlandırma hazırlar.	Dördüncü hafta rol oynama ve doğaçlama çalışmaları ile yaratıcı dramada kullanılan yöntem ve teknikler (rol oynama, doğaçlama, tüm grupla drama, donuk imge, rol kartı vb) sürece dahil edilmiştir.
5. Hafta	Oyun ve Yaratıcı drama ilişkisine yönelik düşüncelerini ifade eder. Kurallı oyunların yaratıcı dramadaki kullanımına yönelik düşüncelerini ifade eder.	Beşinci hafta yaratıcı drama ve oyun ile ilgili çalışma yapılmış ve çevrim içi süreçte oyunlar oynanmış (renklerle dans, alfabetik sohbet, evet-maalesef, keşke ve şimdi, lideri takip et, ne yapıyorum görmüyor musun? evet hayır oyunu vb) ve yüz yüze oynanacak oyunlara örnekler verilmiştir. Yüz yüze ortamda oynatılan bir oyun olan Elimi Takip Et Oyunu: <i>ikili grup oluşturun, bir kişi elini kaldırıyor karşıdaki kişide eşinden 10 cm uzakta durarak eşinin elini yüzü ile takip eder. Müziğin ritmine göre yavaşça grup elleri takip eder. Sonra roller değişir ve diğer eş bu sefer eşinin elini takip ederek hareket eder. Şimdi üçerli grup olunur ve arada bir kişi yöneten olacak sağ ve sol elini müziğin ritmine uygun şekilde hareket eder ve diğer iki kişi yöneten kişinin elini takip ederek hareket eder. Şimdi diğer iki kişiden birisi yönetici oluyor ve süreç yeniden başlatılıyor. Yönetici olmayan kişi yönetici olur ve süreç yeniden başlatılır.</i> şeklinde oynatılmaktadır. Çevrim içi ortamda bu oyunu ikili eş olma yerine lider tarafından seçilen gönüllü kişi ile başlatılabilir. <i>"Gönüllü, elini ekrana yaklaştırır ve belli hareketler yapar. Kamera karşısında kişiler ekrandan gönüllü kişinin elini takip eder. Örneğin gönüllü ekranda sağa doğru elini sürüklediğinde ekran başındaki kişiler sola doğru kafalarını yatırırlar, yukarı doğru hareket ettiğinde yukarı, aşağı doğru hareket ettiğinde aşağı doğru hareket ederler. Daha sonra farklı bir oyuncu seçilir onun eli takip edilir."</i> Bu şekilde ekran karşısında yüz yüze olduğu gibi oyun rahatlıkla oynatılabilir.
6. Hafta	Şiirin yaratıcı dramada bir araç olarak nasıl kullanıldığını bilir.	Altıncı hafta yazınsal türler ve şiir başlığı ile şiirlerden yola çıkarak bir yaratıcı drama dersinin nasıl işleneceği uygulamalı olarak işlenmiştir. (Aysel Git Başımın şiiri ile çalışma yürütülmüştür)
7. Hafta	Masalın yaratıcı dramada bir araç olarak nasıl kullanıldığını bilir.	Yedinci hafta yazınsal türlerden masal ile yola çıkılmış ve masal karakterlerini konu alan bir atölye uygulanmıştır. (Hem Anadolu hem de bilinen yabancı masal kahramanları ile etkinlikler yürütülmüştür)
8. Hafta	Bir yazınsal tür ile yaratıcı drama arasındaki ilişkiyi ifade eder. Beden ve ritim uyumunun yaratıcı dramadaki önemini kavrar.	Sekizinci hafta yaratıcı drama ve resim çalışması ile Picasso'nun hayatı ve eserlerini konu alan bir atölye planı uygulanmıştır.
9. Hafta	Beden ve ritim uyumunun yaratıcı dramadaki önemini ifade eder. Müziğe ve ritme uygun devinimler geliştirir.	Dokuzuncu hafta müzik ve ritim çalışması ile müziği yaratıcı drama dersinde nasıl kullanacağı öğretilmiştir (Nadya 7 adım dansı, Çağdaş Drama Derneği Yaratıcı Drama Kursu Birinci Aşama Müzikleri).
10. Hafta	Herhangi bir toplumsal durumun yaratıcı drama ile ilişkisini yorumlar. Toplumsal duyarlılık ve yaratıcı drama ilişkisine örnekler verir. Toplumsal olayları farklı bakış açılarıyla değerlendiren rolleri deneyimler.	Onuncu haftada yaratıcı dramanın toplumsal boyutu ele alınıp ve süreçte toplumsal konuların sürece nasıl dahil edileceği üzerinde konuşulmuş ve tartışılmıştır (Konu olarak Picasso'dan "Guernica"ya... Bir katliam ve trajedinin vesikası adlı çalışma yürütülmüştür)

11. Hafta	Kendine olan güven duygusunun önemini belirtir. Gruba olan güven duygusunun önemini belirtir. Yaratıcı dramanın tanımını kavrar. Yaratıcı drama ders ve yönteminin aşamalarını ve içeriğini kavrar.	On birinci hafta güven çalışması yapılmış ve süreçte dürüstlük konusu üzerinden bir örnek atölye çalışması yapılmıştır.
12. Hafta	Yaratıcı dramanın bileşenlerini ifade eder Yaratıcı dramanın boyutlarını ifade eder.	On ikinci haftada yaratıcı dramanın bileşenleri bir atölye planı ile işlenmiştir (Isınma-canlandırma-değerlendirme).
13. Hafta	Bir kazanıma ilişkin yaratıcı drama planı hazırlar	On üçüncü ve on dördüncü haftalarda öğrenciler kendi alanlarında kullanabilecekleri bir atölye planı oluşturmuşlardır. Sırası ile oluşturulan planlarını sunarak üzerinde tartışarak planlar üzerinde düzenlemeler yapılmıştır.
14. Hafta	Bir kazanıma ilişkin yaratıcı drama planı hazırlar	On beşinci haftada örnek ders planları incelenmiştir (Örnek ders planı araştırmacının derslerinde kullandığı planların incelemesini içermektedir). Daha sonra son test verileri toplanmış ve tüm haftalara ilişkin genel bir değerlendirme yapılmıştır.
15. Hafta	On beş oturumluk genel süreçle ilgili genel değerlendirme yapar.	

Verilerin Analizi

Araştırmada hem nitel ve nicel ölçme araçları ile veriler toplanmıştır. Nicel veriler “Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum Ölçeği” ile toplanmıştır. Çalışmanın nicel verilerinden elde edilen veriler normallik dağılımını sağlayıp sağlamadığı kontrol edilmiş ve basıklık ve çarpıklık değerleri kontrol edilmiştir. Nicel verilerde normallik dağılım testleri yapılmış ve sonuçlar tablo 1 ve tablo 2’de yer almaktadır. Sonrasında ön test son test verileri için non-parametrik istatistikler ile analiz edilmiştir. Nicel verilerde tutum puanları arasında anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek için Wilcoxon Sıralı testler kullanılmıştır. Nitel veriler ise görüşme formu ile elde edilmiştir. Öğrencilerin cevapları Word ortamına aktarılmış ve 37 sayfalık bir metin elde edilmiştir. Nitel verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Transkriptler satır-satır analiz (line by line analysis) yaklaşımı kullanılarak analiz edilmiştir. Bu yöntem, metni ayrıntılı ve sistematik bir şekilde inceleyerek, kalıpları, temaları veya anlamlı analiz birimlerini belirlemeyi içerir (Bradley, Curry, & Devers, 2007). Görüşme formu verilerinin yorumlanması sürecinde endüktif (inductive) betimsel analiz, içerik analizi ve sürekli karşılaştırma tekniği (constant comparison) kullanılmıştır. Lincoln ve Guba (1985) sürekli karşılaştırma yöntemini dört farklı aşama olarak tanımlamışlardır:

- Her kategoriye uygun olayları karşılaştırma,
- Kategorileri ve özelliklerini birleştirme,
- Teoriyi sınırlama,
- Teoriyi yazma şeklinde ifade etmiştir. Analizler bu sıralama gözetilerek yapılandırılmıştır.

Ders video kayıtlarından öğrencilerin değerlendirmeleri deşifre edilmiştir. Daha sonra iki araştırmacı tarafından farklı mekân ve zamanlarda tema ve kodlar belirlenmiştir. İlgili temalarda yer alan bulgular frekansları belirlenerek sunulmuştur. Kodlar bağımsız bir şekilde iki araştırmacı tarafından oluşturulmuş ve karşılaştırılarak kategoriler oluşturulmuştur. Sonrasında ortak tema adları belirlenmiştir. Araştırmacılar arasında kodlar oluşturulurken Miles ve Huberman (1994)’ın uyuşum yüzdesi hesaplanmıştır. Uyuşum yüzdesi iki araştırmacının %92 olarak hesaplanmıştır. Daha sonra uyuşum yüzdesi kodlar ve tema isimlerinde ortak bulunmayan kısımlarda üçünü bir araştırmacıdan görüş alınarak yazıldığı için uyuşum yüzdesi %100 olarak hesaplanmıştır.

Güvenirlik ve Geçerlik

Bu çalışmanın nitel verilerinin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları için Güler, Halicioğlu, Taşgın (2015) kararlılık, tekrarlanabilirlik ve doğruluk olarak bahsettiği 3 kavram dikkate alınmıştır.

Kararlılık için, yapılan her bir ölçümün tekrarlanan kodlamalar neticesinde aynı sonucu vermesi olarak ifade edilebilir. Bu geçerliği sağlamak için iki araştırmacı tarafından veriler analiz edilmiş ve bu işlem iki hafta sonra yeniden tekrar edilmiştir. Bu şekilde verilerdeki kararlılık belirlenmiştir.

Bahsi geçen ikinci kavram, tekrarlanabilirliktir. Aynı verilerin farklı araştırmacılar tarafından bağımsız şekilde analiz edilmesinden sonra ortaya çıkan kod ve temaların birbirine benzer olmasını ifade eden bu durum için veri seti üçüncü bir araştırmacıya sunulmuş ve verileri analiz etmesi istenilmiştir. Süreç sonrasında benzer tema ve kodların ortaya çıktığı görülmüştür.

Üçüncü kavram olan doğruluk ise bir sürecin uygunluk derecesini ifade etmektir. Yani metinlerin standart formlara sadık kalarak analiz edilmesi olarak söylenebilir. Benzer sonuçlara her analiz sonucunda ulaşılması ve okuyan kişilerin de aynı ifadeyi algılaması olarak düşünülebilir. Bu süreçte de analizler üçüncü bir kişiye okutulmuş ve yapılan analizlerin anlaşıp anlamadıkları sorularak teyit edilmiştir. Aynı zamanda dersi alan 5 öğrenciye analizler gönderilmiş ve verdikleri cevaplara ilişkin sonuçların olup olmadığının kontrol edilmesi istenilmiştir. Bu şekilde katılımcı teyitti yapılmıştır.

Etik İlkeler

Bu çalışma sırasında araştırma etik kuralları titizlikle gözetilmiştir. Araştırmanın etik onayı Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurul tarafından alınmıştır. Katılımcılara, çalışmanın amacı ve süreci hakkında detaylı bilgi verilmiş ve katılımlarının gönüllülük esasına dayandığı açıkça belirtilmiştir. Tüm katılımcılardan yazılı onam formları alınmış, kişisel bilgilerinin gizliliği ve anonimliği korunmuştur. Veri toplama sürecinde katılımcıların mahremiyetine büyük önem verilmiş, elde edilen veriler yalnızca araştırma amacıyla kullanılmıştır. Verilerin saklanması ve analiz edilmesi aşamalarında güvenlik önlemleri alınmış, yetkisiz kişilerin erişimi engellenmiştir.

Ayrıca, araştırma sürecinde katılımcılara zarar vermemek ve onları rahatsız etmemek için gerekli önlemler alınmıştır. Katılımcılar, diledikleri zaman çalışmadan çekilme hakkına sahip oldukları konusunda bilgilendirilmiştir. Bu etik ilkelere uygun hareket edilerek, araştırmanın bilimsel geçerlik ve güvenilirliği sağlanmış, katılımcıların hakları korunmuştur.

Bulgular

Bu araştırmada, sağlık bilimleri fakültesi sosyal hizmetler bölümü lisans dördüncü sınıf öğrencilerinin aldıkları yaratıcı drama dersine yönelik tutumları ve bu derse ilişkin görüşleri incelenmiştir. Elde edilen nicel ve nitel bulgular ayrı başlıklar altında sunulmuştur.

Tablo 2 Yaratıcı drama dersine yönelik tutum ölçeği ön-test verilerine ilişkin betimsel istatistikler

Betimsel İstatistikler	
Standart sapma	,58
Ortalama	3,89
Minimum	3,04
Maksimum	4,98
Shapiro-Wilk normallik testi	,051

Yaratıcı drama dersine yönelik tutum ölçeği ön test verileri betimsel istatistik değerlerine göre; ön-test ortalama puanı 3,89; standart sapma ise 0,58 şeklindedir. Ön test verileri normal dağılım sonucuna göre p değeri 0,051 şeklinde belirlenmiştir. Bu değer kritik değer olan 0,05'den küçük olduğundan dolayı yaratıcı drama dersine yönelik tutum ölçeği ön test verilerinin normal dağılım göstermediği belirlenmiştir. Bu sonuca göre ön test verileri değerlendirirken non-parametrik testlerden yararlanılmıştır.

Tablo 3 Yaratıcı drama dersine yönelik tutum ölçeği son-test verilerine ilişkin betimsel istatistikler

Betimsel İstatistikler	
Standart sapma	,54
Ortalama	4,08
Minimum	2,22
Maksimum	4,98
Shapiro-Wilk normallik testi	,051

Yaratıcı drama dersine yönelik tutum ölçeği son test verileri betimsel istatistik değerlerine göre; ön-test ortalama puanı 4,08; standart sapma ise 0,54 şeklindedir. Son-test verileri normal dağılım sonucuna göre p değeri 0,051 şeklinde belirlenmiştir. Bu değer kritik değer olan 0,05'den küçük olduğundan dolayı yaratıcı drama dersine yönelik tutum ölçeği son test verilerinin normal dağılım göstermediği belirlenmiştir. Bu istatistiksel sonuca göre yaratıcı drama dersi tutum ölçeği son test verileri non-parametrik testler kullanılarak analiz edilmiştir.

Yaratıcı drama dersine yönelik tutum ölçeğinden elde edilen toplam tutum puanları Wilcoxon sıralar testi sonucunda elde edilen sonuçlar Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4 Yaratıcı drama dersine yönelik tutum ölçeği ön test-son test ortalama puanlarına ilişkin Wilcoxon sıralar testi sonuçları

Sontest-öntest	N	Sıra Ortalaması	Sıra toplamı	Z	p
Negatif sıra	23	24,00	552	-1,83	0,068
Pozitif sıra	32	30,88	988		
Eşit	01				

Yaratıcı drama dersine yönelik tutum ölçeğinden elde edilen verilere göre ön-test ve son-test arasında istatistik anlamda bir fark bulunmaktadır. (p ; 0,068; $p > 0,05$). Bu değeri anlamlı değere çok yakın olduğu belirlenmiştir. Bu durumda oluşan farklar açısından hangi grup lehine olduğunu belirlemek için araştırma verileri ortalama puanları incelendiğinde yaratıcı drama dersine yönelik tutum ölçeği son-test puanları ön-test puanından fazla olduğu görülmüştür.

Tablo 5 Yaratıcı drama dersine yönelik tutum ölçeği ön test ortalama puanları cinsiyet değişkenine ilişkin Mann-Whitney U sonuçları

	N	Sıra Ortalaması	Mann-Whitney U	Z	p
Kadın	38	28,82	330,0	-,212	0,832
Erkek	18	27,83			
Toplam	56				

Tablo 5'te yer alan Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre p değeri 0,832 ile p değeri için kritik değerden ($p=0,05$) büyük olduğundan dolayı yaratıcı drama dersine yönelik tutum ölçeği ön test puanlarına göre öğrenciler arasında anlamlı fark bulunmamaktadır. Bu sonuca göre yaratıcı drama dersine yönelik tutum ölçeği ön-test verilerine göre yaratıcı drama dersine yönelik tutum cinsiyet değişkenine göre farklılaşmamıştır.

Tablo 6 Yaratıcı drama dersine yönelik tutum ölçeği son test ortalama puanlarına cinsiyet değişkenine ilişkin Mann-Whitney U sonuçları

	N	Sıra Ortalaması	Mann-Whitney U	Z	p
Kadın	38	29,25	313,5	-,501	0,617
Erkek	18	26,92			
Toplam	56				

Yaratıcı drama dersine yönelik tutum ölçeği son test puanları cinsiyet değişkeni Mann Whitney-U testinden elde edilen verilere göre istatistik anlamda bir fark bulunmamaktadır. (p ; 0,617; $p > 0,05$). Araştırma verileri ortalama puanları incelendiğinde yaratıcı drama dersine yönelik tutum ölçeği son-test verilerine göre yaratıcı drama dersine yönelik tutum cinsiyet değişkenine göre farklılaşmamıştır. Öğrencilerin nicel verilerde çevrim içi yaratıcı drama ve uzaktan eğitim sürecine ait verileri incelendiğinde anlamlı farklılık bulunmamıştır. Çevrim içi yaratıcı drama nedir sorusuna verilen cevaplara ilişkin kelime bulutu aşağıda yer almaktadır.

	Kendimi Geliştirme	50
	İnsanları daha iyi anlama	49
Kişisel gelişim	Otokontrol	40
	Yaratıcılık geliştirme	40
	Özgüven kazanma	39
	Girişken olma	39
	İletişim geliştirme	39
	Farkındalık	38
	Teoriden çok pratik ders	37
	Eğlence	55
Dersin işlenişi	İnteraktiflik	55
	Günlük sorunları oynama	50
	Öğrendiklerimi uygulayabilme	50
Yaratıcı	Akıcı olması	49
Drama	Problem çözme	45
Tanımı	İyi vakit geçirme	45
	Düşünme becerisi	45
	Empatik bakış açısı	40
	Örnek ve uygulama yapma	40
	Eğlenerek öğrenme	40
	Dersi iyi kavrama	50
Dersin etkisi	Mesleğe katkı	50
	Meslek hayatımda kullanma	50
	Farklı tecrübeler elde etme	50
	Yeni teknikler öğrenme	52
	Daha iyi zaman geçirme	50
	Terapi saati gibi	50
	Çocuklar ile iletişimi güçlendirme	45
	Yaratıcılık	35

Yaratıcı drama dersine ait beklentilerin kişisel gelişim, dersin işlenişi ve dersin etkisi başlıklarında kategoriye ayrılmıştır. Öğrencilerin beklentileri yaratıcılıklarını geliştirme, pratik bir ders beklentisi, öğrenme süreçleri, empati becerisini geliştirme, kendini keşfetme, farklı bakış açısı kazanma, yeni teknikler öğrenme, uygulama yapma, yararlı bilgiler elde etme vb gibi kavramları kullandıkları görülmektedir.

Dersin uygulama sonrasında öğrencilere beklentilerini karşılama düzeyi sorulmuştur.

Tablo 9 Beklentilerini karşılama düzeyine ait son test yanıtlarının analizi

Tema	Kategori	Kod	f
	Beklenti Karşılama düzeyi	10/10	52
		Harika	50
		Beklentilerimin ötesinde	50
		Beklentilerimin üzerinde	50
		Pandemideki en iyi ders	50
		Stresten uzaklaştıran bir ders	50
	Dersin işlenişi	Mükemmel bir dersti	45
		Aşırı derece de verimli	45
Yaratıcı		Uygulamalı olması harika	45
Drama		Evden işlenen en rahat ders	40
Tanımı		Tüm hafta beklediğim ders	40
		Yaratıcı yönü çok fazla	40
		Mükemmel	35
		Eğlenceli	56
	Dersin etkisi	Çok fazla şey öğrendim	30
		Alınması gereken bir ders	45
		Her müracaatçı almalı	45
		Keyif veren bir ders	45
		Pandemi de evde eğlendiğim ders	45
		Eğitici	40

Öğrencilerin uygulama sonrasında beklentilerini karşılama düzeyi sorulduğunda beklentilerin ötesinde, özenilen bir ders olduğu, beklentilerini karşıladığı, pandemi zamanında alınacak iyi

derslerinden biri olduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Öğrencilerin 4. sınıf olmaları ve Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) senesi olması nedeni ile kaygılı ve stresli olduklarını ifade ettikleri görülmektedir. Bu süreçte ilgili ders ile öğrencilerin stresten uzaklaştıkları ve süreçte rahatladıklarını belirtmişlerdir.

Uzaktan eğitimde alınan yaratıcı drama yöntemini iş yaşamınızda hangi konularında kullanılabileceğini düşünüyorsunuz? sorusuna verilen cevaplara ilişkin analizler aşağıda yer almaktadır.

Tablo 10 Uzaktan eğitimde alınan yaratıcı drama yöntemini iş yaşamında kullanım durumu

Tema	Kategori	Kod	f
Kullanılacak Düzy/ Grup	Düzy Durumu	Bireylerle çalışılan her alanda	50
		Çocuklar	50
		Yaşlı bireyler	50
		Kadınlar	50
		Çiftler	45
		Meslek elemanları	45
		Erkekler	45
Kullanım amacı	Kullanım ilişkisi	Sosyalliği artırma	50
		Tanışma kaynaşma	50
		İletişim becerilerinde	50
		Problem çözme becerileri	45
		Kişinin benlik bilincini artırmada	45
		Sosyal sorumluluk projeleri	35
		Çocuklara bir şeyleri öğretmede	12
		İyi ilişki kurulması gereken durumlarda	12
	Kullanım alanı	Grup terapilerinde	50
		Çift terapilerinde	50
		Aile terapilerinde	50
		Çocuk ergen terapisi	45
		Davranış benimsetmeye yönelik durumlarda	45
		Özgüven aşılama	40
		Uyum çalışmalarında	30
		Ruh sağlığı alanında	25
		Öfke kontrolü	20
		Meslek seçimi	25
		Madde bağımlılıkları	20
		Beden imajı ve benzeri birçok konu durumlarında	20
	Kullanılabilecek alanlar	Çocuk ruh sağlığı ve refahı alanında	20
		Empati geliştirme çalışmalarında	20
		Çocukların bastırdıkları duygu ve düşüncelerde	20
		Toplumsal cinsiyet konulu çalışmalarda	20
		Hafıza güçlendirme (dikkat ve konsantrasyon)	35
		Hayatında kariyer yükselişi konusunda yaşanan sorunlar	35
		Kadınlara karşı uygulanan cam tavan sendromu gibi sendromlarda	35

Öğrencilerin iş yaşamında hangi alanlarda kullanılabileceğine ilişkin düşüncelerinde öğrencilerin bireyle çalışılan her alan, çocuklar, yaşlı, kadın, çift, erkek ve meslek elemanları gibi geniş bir kitleye yönelik uygulama yapılacağını ifade ederken, yaratıcı dramayı sosyalleşme, tanışma, kaynaşma, çocuk ruh sağlığı, empati geliştirme, iyi ilişki kurma, çeşitli terapi durumlarında kullanılabileceğini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin ilgili soruya verdikleri cevaplara ilişkin örnek alıntılar aşağıda yer almaktadır.

Ö7: "Sosyal hizmet uzmanı- müracaatçı ilişkisinde tanımak ve güven ilişkisi kurabilmek çok önemlidir. Yaratıcı drama ile iş yaşamında müracaatçıyla kurulacak ilişkinin doğru yolda ilerlemesi, duyguların ve düşüncelerin tam anlaşılması, müracaatçıya güven ilişkisi sunulması için yaratıcı dramanın çeşitli aktiviteleri kullanılabilir. Sosyal hizmet müdahaleleri içerisinde bulunan grup çalışmalarında grup üyelerine yönelik yaratıcı drama oyunları veya doğaçlamalar yapılarak algıda seçicilik ve sorunun tam anlaşılması sağlanabilir."

Ö9: "Sosyal hizmet mesleğinde yaratıcı dramayı çocuk alanında çalışırken kullanabileceğim. Özellikle Sevgi Evleri ve ÇODEM kurumlarında çalışırken yaratıcı dramanın çocuklarla aramda güven ilişkisi kurmada ve iletişim geliştirmede çok fazla katkı sağlayacağını düşünüyorum."

Ö18: "Sosyal hizmet disiplini, toplum içerisinde var olan dezavantajlı grupların iyilik halinin artırılması amacıyla çalışmalarını yürütürken temelde odağı daima insandır. Her bireyde kendine özgü ve özeldir. Dolayısıyla bireylerin içlerinde bulundukları dezavantajlı olma hali her birey için farklı sonuçlar doğuracaktır. Bu nedenle her birey için müdahale şekli de özel olmalıdır. Yaratıcı drama bu noktada fazlasıyla işlevsel olabileceği kanaatindeyim. Sosyal hizmetin çalıştığı gruplar arasında en korunmasız ve savunmasız grup şüphesiz çocuklardır. Özellikle yaratıcı dramanın her yaş grubuna özel tasarlanabileceği gibi çocuk müracaatçıları ile çalışırken kullanılabilir en uygun teknikleri barındırdığını söyleyebilirim. Çünkü çeşitli nedenler veya yaş gibi faktörlerden dolayı bireyler kendilerini ifade etmekte güçlük çekebilir ya da kendilerinin ne istediklerini, güçlü yönlerini, fırsatlarını çoğu zaman düşünmez ya da görmezler. Yaratıcı drama, tüm bunlara hem bireyin hem de bir danışman için fark etmesine, düşünmesine aslında görmediklerini görmesine fayda sağlayan bir rehber niteliği taşımaktadır. Aynı zamanda bireylerin ikincil örselenmesinin de önünü kesmektedir. Özetle, iş yaşamında başta çocuklar olmak üzere kadın, yaşlı gibi tüm dezavantajlı gruplarda yeniden özelleştirilerek uygulanabilecek bir tekniktir."

Yaratıcı drama yöntemini iş yaşamınızda hangi mekânlarda uygulanabileceğini düşünüyorsunuz? sorusuna verilen cevaplara ilişkin analizler aşağıda yer almaktadır.

Tablo 11 Uzaktan eğitimde alınan yaratıcı drama yönteminin kullanılabilirliği iş yaşamında kullanım durumu

Tema	Kod	f
Mekan Kullanımı	Her mekânda kullanılabilir	51
	Çocuk İzlem Merkezi	49
	Çocuk Destek Merkezi	49
	Çocuk infaz kurumları	49
	Okul sosyal hizmeti alanında	42
	Hastane ortamındaki grup çalışmalarında	36
	Çocuk Evleri Sitesi	36
	Çocuk yurt yuvalarında	36
	Huzurevlerinde	36
	Sevgi evlerinde	25
	Kadın konukevleri	25
	Yaşlı bakım merkezleri	25
	Müracaatçı grubun yaşamını idame ettirdiği veya belirli aralıklarla bir araya gelinebilen kurumlarda	7
	Sosyal hizmet merkezleri	7
	Onkoloji hastanelerinde	7

Yaratıcı drama yöntemini kullanacakları mekanları yazan öğrencilerin cevapları incelendiğinde genel itibarı ile her alanda kullanılabileceği yönünde olup, çalışma alanlarında ilgilenecekleri yerleri yazdıkları görülmektedir. Dramanın her mekanda çevrim içi olarak bile sürdürülebileceğini ifade ettikleri görülmektedir. Öğrencilerin görüşlerine ait alıntılar aşağıda yer almaktadır.

Ö24: "Çalıştığımız tüm kurum ve kuruluşlarda kullanılabileceğini düşünmekteyim. Şu mekan diyemem ki online olarak bu süreci yürütebildiyseniz mekan sınırlaması olduğunu düşünmüyorum."

Ö12: "Yaratıcı dramanın mekân sınırı olmadığını derste öğrenmiştik. Bu bilgiye dayanarak ve ders boyunca pratik ettiğimiz uygulamalardaki tecrübeyle birlikte her mekânın yaratıcı dramanın bir bağlamı olacağını düşünüyorum. İş yaşamımızda müracaatçılarıyla birlikte çalışma adına, multidisipliner ekip üyeleriyle beyin fırtınası veya bir başka amaçla yaratıcı dramadan yararlanılabilir. Yani kısacası sosyal hizmet uzmanı olarak iş yaşamında iletişim halinde olacağımız her grup ve kişi yaratıcı drama uygulamalarında üye olabilir. Bu avantaj sayesinde eğitim öğretim yaşamımızda ilk defa sosyal hizmet mesleği kuramlarının haricinde bir çalışma yöntemi öğrenmiş olmak memnuniyet ve tatminlik katması haricinde yeni bir perspektifi de kazandırmıştır. Sosyal hizmet müracaatçıları içerisinde kadın, çocuk,

engelli, lgbtiqa (Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Transseksüel, İnterseksüel, Queer ve Ally, yaşlı kısacası toplumun her kesimi bulunmaktadır. Toplum döngüsü de bu bireylerden oluşup hümanist yaklaşım altında karşılıklı etkileşim halinde hizmet veren sosyal bilim üyeleri de geniş bir meslek yelpazesini oluşturmaktadır. Sosyologlar, psikologlar, hemşireler, doktorlar, diğer sağlık çalışanları, pedagoglar vb. tüm meslek elemanları ile ilişki içerisinde olan sosyal hizmet meslek elemanları multidisipliner ekibin bütünlüğü ve çeşitliliğinin etkin kullanımı için yaratıcı drama ya başvurabilir.”

“Sizce yaratıcı drama yöntemi sizin çalışma hayatınızda bir yöntem olarak kullanılabilir mi?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin analizler aşağıda yer almaktadır.

Tablo 12 Uzaktan eğitimde alınan yaratıcı drama yöntemini iş yaşamında kullanım durumu

Tema	Kod	%
Olumlu	Meslek hayatımda kullanabileceğimi düşünüyorum	100
	Sosyal hizmet uzmanı, psikolog, öğretmen ebeveynlerin ihtiyaç durumlarına göre kullanılması gereken bir yöntemdir	50

Öğrencilerin “Sizce yaratıcı drama yöntemi sizin çalışma hayatınızda bir yöntem olarak kullanılabilir mi?” sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde öğrencilerin tamamının bu derste öğrendikleri bu yöntemi iş yaşamlarında kullanabileceklerini ifade ettikleri görülmektedir. Öğrencilerin görüşlerine ait alıntılar aşağıda yer almaktadır.

Ö21: “Tabi ki kullanılabilir; toplu bir ortamla çalışma ortamı oluştuğunda lider olduğumu göstermek, üyeleri düşüncesel olarak gruba ait hissetmeleri için, grubun kuruluş amacına hitap edecek şekilde yaratıcı drama yöntemini kullanmak verimliliği yükselteceğini düşünüyorum”

Ö35: “Evet kullanılabilir bir shu (Sosyal Hizmet Uzmanı) adayı olarak ilerde iş hayatımda yapacağım grup çalışmalarında veya terapi çalışmalarında hatta birçok yerde en iyi tanışma ısınma kaynaşma empati sağlama özgüven aşılama gibi durumları yaratıcı drama yöntemi ile yapabilirim çünkü yaratıcı drama en iyi öğrenme ve öğretme şeklidir.”

Ö42: “Kullanılabilir ve kullandım da. Sosyal hizmet müdahalesi dersi kapsamında bu dönem bireysel olarak grup çalışmaları planladık ve o çalışmalar içinde de bu derste öğrendiğim birkaç oyunu kullandım ve sunduğum hoca tarafından bu verdiğim oyunlar oldukça beğenildi. Ben yaratıcı drama dersinde aldığım bilgileri iş hayatımda gerçekleştireceğim grup çalışmalarında kullanmanın oldukça faydalı olacağını düşünüyorum. Gruplarla sosyal hizmet, sosyal hizmet mesleğinin temel bir çalışma yöntemi ve çok fazla alanda ve kişiyle uygulanmaya müsait. Bu nedenle örneğin kendi staj deneyimim adliyede geçmişti ve orada çocukların ifadesine başvurulduğu hallerde bu görüşmeler mahkeme huzurunda değil adli gözlem odalarında gerçekleşiyordu. Grup çalışmasına gerek kalmadan dahi çocuklarla bireysel görüşme esnasında bile sanki oyun oynuyormuş gibi yapıp asıl hedefe daha eğlenceli bir şekilde ulaşabilirim. Bunun dışında da cezaevlerinde, çocuk evleri sitesinde, kadın konukevlerinde, huzurevlerinde yapılan grup çalışmalarının daha eğlenceli hale gelebilmesi adına faydalı ve işlevsel olabileceği kanaatindeyim.”

Ö45: “Evet, uygulayabilecek bir kurumda bulunursam yaratıcı dramanın, özellikle rol canlandırma ve doğaçlama kısmının birçok bireyin olayın farkına varmasına fayda sağlayacağı ve problem çözme kapasitelerini artırma, düşünme, plan yapma becerilerini geliştireceği kanaatindeyim.”

Ö52: “Olabilir. Çocuklar ile çalışırken sözlü olarak dile getiremedikleri şeyleri oyunlarla öğrenebiliriz.”

Ö53: “Yaratıcı drama yönteminin birçok meslek için gerekli uyarlamalar ile kullanılabilir bir yöntem olabileceğini düşünmekle beraber sosyal hizmet mesleği içinde kesinlikle kullanılabilir bir yöntem olduğunu düşünüyorum”

Ö55: “Evet bence kesinlikle kullanılabilir. 1 dönem boyunca yaratıcı dramanın ne olduğunu, etkinliklerin nasıl gerçekleştirildiğini, liderin nasıl olması gerektiğini en güzel öğrenme yöntemi olan yaparak yaşayarak öğrenme yöntemiyle öğrendik. Kesinlikle bu dönem sonrası merakımızın yaratıcı dramaya arttığı ve meslek becerilerimize eklediğimiz bir yöntem oldu.”

Aldığımız ders ile birlikte imkanım olduğu takdirde 6 aşama olan yaratıcı drama liderliği aşamalarını tamamlayarak liderlik sertifikası almak hedeflerim arasına girmiş bulunmaktadır. Ayrıca öğrencilik hayatımda derste öğrendiğimiz etkinlikleri ve yöntemleri kullanmaya başlamış bulunmaktayım. Uygulama dersimizde grup etkinliklerinde yaratıcı dramanın çeşitli şekillerini uygulamış ve izlemiş bulunmaktayım. Buradan sonra gelecek olan iş hayatımda da yaratıcı drama yöntemi yer alacaktır ve kendimi bu konuda geliştirmeye istekliyim.”

Uzaktan eğitim döneminde “Yaratıcı drama yönteminin sizi etkilediğini düşünüyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin analizler aşağıda yer almaktadır.

Tablo 13 Uzaktan eğitimde alınan yaratıcı drama yönteminin bireyleri etkileme durumu

Tema	Kod	%
Bilişsel – Duyuşsal Değişim	Duygularımı	85
	Davranışlarımı	45
	Hayata bakış açımı	45
	Beden dilinin kullanımı	45
	Empati kurma	45
	Özgüven artması	45
	Pandemi de evde rahatlık	45
	Sosyal kişisel gelişimler	45
	Özgürlük ve saygı gibi insani değerlerimi geliştirerek önemli katkılar	40
	Kendimi anlama	40
	Yaratıcı düşünebilme	40
	Önyargı ile yaklaşımı önleme	40
	Hayal gücü organizasyon	40
	İç disiplin	40
Mesleki Değişim	Mesleki bilgi gelişimlerinde	95
	Topluluk önünde konuşabilme	85
	Eğlendirirken öğretebilme	85
Sosyal Gelişim	Hangi gruplarla ne şekilde yaklaşacağımı öğrendim	2
	Bireylerle iletişim	100
	Birçok yönden öğretici	65

Öğrencilerin yanıtları incelendiğinde bilişsel, duyuşsal değişim, sosyal gelişim ile mesleki değişime vurgu yaptıkları görülmektedir. Mesleki değişimde özellikle iletişim alanında etkili olduğunu, bilişsel alanda kendi kişisel gelişimlerinin birçok alanında kendilerini etkilendiklerini ifade ettikleri görülmektedir. Öğrencilerin ifadelerinden alınan alıntılar aşağıda yer almaktadır.

Ö19: “Yaratıcı drama yöntemlerini, içeriğinin beni, duygularımı, davranışlarımı, hayata bakış açımı iyi yönde etkilediğini düşünüyorum. Yaratıcı drama da yapamam ben dediğim, beceremem dediğim, başlarda korku ile yaklaştığım pek çok şeyi yaptığımı gördüm, kendime yapabileceğimi kanıtladığımı gördüm. Beni iyi anlamda etkilediğini düşünüyorum.”

Ö22: “Fazlasıyla etkilendim özellikle rol yapma topluluk önünde konuşabilme beden dilinin kullanımı empati kurma ve özgüvenimin artması noktasında olumlu bir etki bıraktı”

Ö24: “Yaratıcı Drama yönteminin beni etkilediğini düşünüyorum. Aslında anlaşması zor olan durumlarda bile yaratıcı dramanın ne kadar etkili olduğunu öğrendiğimi düşünüyorum. Oyunlar ve ısınma etkinlikleri sayesinde kişiler arasında iletişimin olumlu duruma getirilebilmesi ve etkileşimin sağlanmasında yaratıcı dramanın etkisinin çok olduğunu düşünüyorum o yüzden olumlu yönde etkilendiğimi düşünüyorum.”

Ö25: “Yaratıcı drama yöntemi; hayatımı, karakterimi, hayallerimi, hedeflerimi gibi birçok yönden etkilediğini söyleyebilirim. Kullanılan teknikler öncelikle kişiliğime çok şey kattığını söylemem mümkün. Kendim ile ilgili sorgulamadığım, düşünmediğim veya fark etmediğim birçok şeyi yaratıcı drama kapsamında öğrendim. Hayatımın birçok noktasında kullanma imkânı buldum. Benim için öğrenilmesi gereken bir teknikten çok daha fazlasıydı. Sınırlı süre içerisinde dâhil olmama rağmen sonrasında kendimi motivasyonu yüksek bir şekilde buldum. Mesleki anlamda uygulanabilir olması da benim için destekleyici bir faktördü.”

Ö32: “Kesinlikle evet. O oyunlar, hayal kurmalar ve tartışmalar çok şeyler öğrettiğini ve bizlere bir şeyler verdiğini düşünmekteyim. Açıkçası bir oyunun; hafıza güçlendirdiğini, dikkat ve

konsantrasyonunu sağladığını, özgüvenini güçlendirdiğini veya arttırdığını vs bugüne kadar pek farkında olmadığını fark ettim. Bu dersten sonra fark ettim ki, birçok oyunun bir amacı ve biz fark etmeden bizlere bir şey öğrettiğini anladım. O yüzden Yaratıcı Drama dersi beni etkilediğini ve aynı zamanda da bazı konularda güçlendirdiğini de düşünüyorum.”

Ö37: “Yaratıcı drama yöntemi beni olumlu bir açıdan etkiledi. Birçok farklı oyun öğrenmekle birlikte farklı teknikler hakkında bilgi edindim. Oyunlar, canlandırma ve ders planı hakkında püf noktaları öğrendim. Bunun meslek hayatında oldukça katkısı olacağını düşünüyorum. Yaratıcı drama dersi boyunca harika ve eğlenceli bir dönem geçirdim.”

Ö41: “Evet düşünüyorum. Öncelikle pandemi sürecinde evlere kapanmışken ve arkadaşlarımızdan bayağı uzaklaşmışken onlarla etkinliklerde buluşmak ve etkinliklerin duygu durumunu yükseltmesi ruhsal açıdan ilaç gibi geldi. Düşüncelerimi daha kolay söyleyebildiğimi ve karşımdaki kişiye doğru olarak açıklayabildiğimi fark ettim. Hem eğlenceli hem de eğitici öğretici olması doğrusu ilgimi arttırdı.”

Ö48: “Meslek hayatıma başlamamış olmama rağmen bu dersin eğitimini aldığım bu dönemde uygulama dersim kapsamında gerçekleştirdiğim rol canlandırma ve grup çalışması ödevlerim başta olmak üzere birçok ödevde yaratıcı drama yöntemini kullandım ve çok güzel sonuçlar elde ettim. Aynı zamanda mesleki yaşamıma yönelik müdahalelerim için düşünce yapımda ve mesleki yaklaşımında yaratıcı drama yönteminin bana çok farklı ve etkili bir bakış açısı kazandırdığını düşünüyorum.”

Ö49: “Kesinlikle, ilk derste bile çekingen ve bir nevi utangaçtım. Fakat her ders ile daha çok açıldığımı ve kafamda olan “sınıf arkadaşlarım ne düşünür veya utanırım ben bunu yaparsam” düşüncelerini tamamen geride bıraktığımı ve aslında korkulacak bir şeyin olmadığını aynı zamanda aksine bana faydalı olduğunu ve kişisel olarak olumlu yönde gelişmeme sebep olduğunu düşünmekteyim.”

Ö56: “Yaratıcı Drama’nın kişiye kazandırdıkları sayesinde daha geniş bir bakış açısı, daha bütüncül yaklaşma, bağımsız düşünme ve karar verme konularında ciddi katkılar sağlayacağını düşünüyorum.”

Sonuç ve Öneriler

Bu araştırma, sağlık bilimleri fakültesi sosyal hizmetler bölümü dördüncü sınıf öğrencilerinin çevrim içi canlı (senkron) aldıkları yaratıcı drama dersine yönelik tutumları, bu derse yönelik görüşleri, yaratıcı drama yöntemi ve dersin mesleki bakış açılarına etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Verilen 15 haftalık eğitim sonrasında katılımcıların yaratıcı drama dersine yönelik tutumlarını ölçmek için “Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum Ölçeği” uygulanmıştır. Ölçekten aldıkları puan ortalamaları arasında, son test puanlarının ön test puanından yüksek olduğu görülmektedir. Benzer şekilde farklı alanlarda işlenen yaratıcı drama dersinin öğrencilerin tutumlarında etkili olduğu belirlenmiştir (Hamurcu, 2009; Karabağ, 2014). Yaratıcı drama nedir sorusuna ilişkin ön test verilerinde katılımcıların genelde dramanın duyuşsal boyutu ile ilgili bilgi verdikleri görülmektedir. Son test verilerinde ise de devinışsel boyut, sanatsal boyut ve bilişsel boyutta toplanmıştır. Benzer şekilde Bal İncebacak, vd., (2017) yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin yaratıcı drama ile tanışmadan önce tanımları duyuşsal boyutu ile ilgiliyken sonrasında diğer boyutlar ile ilişkilendirdikleri görülmüştür. Elksnin ve Elksnin (1995) ve Kaf (1999) yaratıcı dramanın sosyal gelişimini arttırdığını ifade etmişlerdir. Bu çalışmada da katılımcıların birbirleri ile uzaktan eğitimde bile olsa sanki yüz yüze gibi iletişime geçtiklerini ve sosyalleşmelerine katkı sağladıklarını ifade etmişlerdir. Özellikle çevrim içi derslerde kamera açmadan ders dinledikleri ve süreçte birkaç kişinin aktif olarak derse katılım gösterdiğini birçok kişinin pasif şekilde dersi dinlediklerini ifade etmişlerdir. Yaratıcı drama dersinde ise kamera açmanın zorunlu olması ve süreçte tüm sınıfın sürece dahil olmasının etkileşimi daha çok arttırdığı ve sosyalleşmeye katkı sağladıkları ifade etmişlerdir. Öztürk, vd., (2016) yaratıcı dramanın tüm sınıfı içine alan etkinlikler içermesi ile sınıfta olumlu bir atmosferin olduğunu belirtmiştir. Benzer şekilde bu çalışmada da katılımcıların sınıf içinde olumlu bir atmosferin olması derse olan ilgiyi arttırdığı ifade edilmiştir. Nazlıer ve Akoğlu (2018) yaratıcı dramanın

felsefesinin yaşama ve öğrenmeye dayalı olduğunu ifade etmişlerdir. Buradan hareketle yaratıcı drama dersinde katılımcılar sosyal konulara dahil olma, empati kurma, grup ile birlikte hareket etme, takım çalışmalarında rol alma gibi birçok becerilerinin geliştiği söylenebilir. Zastrow (2013) Sosyal hizmetler uzmanları için en önemli becerilerin insanlarla iyi ilişki kurmak ve onlara danışmanlık vermek olarak ifade etmiştir. Yaratıcı drama dersi ile aslında öğrencilerin iyi ilişki kurma becerilerine katkı sağlanmıştır.

Bertiz, vd., (2010) yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin tutumlarında olumlu yönde etkilediğini belirtmişlerdir. Bu çalışma sonucunda ise öğrencilerin tutumlarında olumlu düzeyde artış olduğu görülmektedir. Katılımcılar yaratıcı drama dersi sonrasında kaygı durumlarında azalma ve rahatlama sağladıklarını ifade etmişlerdir. Benzer şekilde Ersoy ve Bal İncebacak (2016) matematik öğretmen adayları ile yapmış oldukları çalışmada yaratıcı drama yöntemi ile kaygı düzeylerinde azalma meydana geldiğini ifade etmişlerdir. Pinciotti (1993) yaratıcı drama dersi ile oyun, canlandırma, rol oynama sırasında katılımcılar kendilerini ifade etme yeteneklerinde, çevreleri ile iletişimlerinde ve sanatsal açıdan kendilerini geliştirdiklerini ifade etmişlerdir. İlgili çalışmada da öğrencilerin yaratıcı drama dersi içinde sanatsal çalışmalar yapmaları hem kendilerini keşfettikleri hem rahatlama çalışmaları ile duygu düşüncelerinin farkında olduklarını ifade etmişlerdir. Özellikle pandemi döneminde yaratıcı drama çalışmalarının duygu ve düşüncelerinde rahatlama sağladıklarını, ev yaşamı, problem ve streslerden bir nebze olsa uzaklaştıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca öğrenciler zor koşullar altında bile derse girmeye gayret ettiklerini dersten ziyade rahatlama çalışması gibi gördüklerini, dramanın eğlenirken öğretici bir yöntem olduğunu ifade etmişlerdir. Araştırma verileri ortalama puanları incelendiğinde yaratıcı drama dersine yönelik tutum ölçeği son-test verilerine göre yaratıcı drama dersine yönelik tutum puanlarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşmamıştır. Bu yönden farklılık olmamasının sebebi olarak toplumsal cinsiyet eşitliğinde ülkemizin daha anlayışlı olduğu ifade edebilir. Cinsiyet konusunda bir ayrışma olmaması sebebi ile de yaratıcı drama dersinde de benzer şekilde öğrencilerin tutum puanlarına bir etkisinin olmadığı anlaşılmaktadır. Yaratıcı dramanın eğitim öğretimin yanında kişisel gelişime de katkısının olduğu bilinmektedir. Yaratıcı drama içinde yer alan etkinliklerin bireylerin iletişim becerilerini olumlu yönde etkilediği (Altınova & Çiftçi, 2013; Çiftçi & Altınova, 2017) bilinmektedir. Bu açıdan sosyal hizmetler uzmanı mezunu olacak öğrencilerin yaratıcı drama dersi sonrasında kendilerini fark ettikleri, tanıdıkları, doğaçlama yaparak karşılırlarına çıkacakları durumlar ile baş etmelerine yardımcı olduğunu, rol oynama ile farklı kişilerin rollerine girerek onlar gibi -miş gibi yaparak başkası gibi düşünebilme ve başkasının yerine geçebilme becerilerini artıracaklarını sonuçları elde edilmiştir. Nazlier ve Akoğlu (2018) sosyal hizmetler uzmanı olacak öğrencilerin lisans eğitimleri sırasında aldıkları temel yaratıcı drama eğitimleri onların alanda daha etkili uygulamalar yapmalarına olanak sağladığı sonucunu elde etmişlerdir. Öğrencilerin ifadelerinde de ileride bu alanda bu eğitimden öğrendikleri uygulamayı kurum uygulaması dersinde uyarlayarak kullandıklarını ifade etmişlerdir. Süreçte mezun olmadan da aldıkları ders diğer alan derslerine katkı sağlamıştır. Süreç sonunda bu alanda daha fazla eğitim almayı istediklerini ve dersin çalışma hayatına olumlu etkisinin olacağını ifade ederken aynı zamanda kişisel gelişimlerine de çok katkısını olduğunu ifade etmişlerdir.

Uzaktan eğitim döneminde eğitim öğretim devamlılığı için gerekli olan sınavların yapılmasına ara verilmeden devam etmiştir. Sınavların kendi içinde oluşturmuş olduğu kaygı durumlarının olduğu da bilinmektedir. Yaratıcı drama dersi alan son sınıf öğrencilerinin Kamu Personeli Seçme Sınavına (KPSS) hazırlanması aşamasında kaygılı ve stresli oldukları bir dönemde stresten uzaklaştıklarını ve rahatladıklarını ifade etmişlerdir (Kaf, 2017). Benzer şekilde yoğun ve stresli geçen son sınıf öğrencileri yaratıcı drama dersi ile nefes aldıkları, stres attıkları bir ders olduğunu ifade etmişlerdir. Normal şartlarda bile dersin etkili olacağını ifade ederken pandemi döneminde daha da etkili olduğunu ve okul ortamında yakaladıkları sınıf kaynaşmasını sağladıklarını ifade etmişlerdir. Çünkü diğer derslerde sınıf içi konuşmalara katılsalar bile ders anında sosyalleşme sıkıntısı yaşadıklarını ama bu derste etkinlikleri yaparken hem tanımadıkları diğer arkadaşları ile tanıştıkları, birlikte etkinlik planladıkları, kendilerinin farklı özelliklerini keşfederken, arkadaşlarının

çok farklı özelliklerini öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Bu açıdan öğrenciler, kayşama ve grup dinamiklerini kuran bir yöntem olması sebebi ile eğitim gören herkesin bu dersi almasını önermişlerdir.

Yaratıcı drama dersi bazı üniversitelerde zorunlu bazı üniversitelerde seçmeli ders olarak müfredatta yer almaktadır. Nazlıer ve Akoğlu (2018) 2008 yılından beri Hacettepe Üniversitesi sosyal hizmetler lisans bölümünde yaratıcı drama dersi seçmeli ders olarak verilmeye başlatıldığını ifade etmişlerdir. Bazı üniversitelerde seçmeli ders olarak yer almasına rağmen birçok üniversitede hala bu ders yer almamaktadır. Sosyal hizmetler lisans öğrencilerinin yararlandığını ifade ettikleri ders olması sebebi ile sosyal alanlarda bu dersin her iki dönem olacak şekilde derslerine eklenmesi önerilebilir. Böylece onlara yaratıcı drama sürecini deneyimle imkânı sağlarken, alanda yapılan grup çalışmalarına katkı sağlaması beklenmektedir. Alanda yapılan çalışmalara bakıldığında yaratıcı drama ve sosyal hizmet alanında var olan akademik çalışmaların az olması, bu alanda çalışmalar ile süreç hakkında daha ayrıntılı bilgilerine elde edilmesine katkı sağlayacağı için bu alanda çalışma yapılması tavsiye edilebilir. Öğrenciler için birçok açıdan fayda sağlayan bu dersin birçok bölüme eklenmesi ve topluluk ile iletişime geçen her bireyin bu yöntem hakkında fikir sahibi olması önerilmektedir.

Yazar Katkı Oranları

Çalışmaya 1. Yazar: %100 oranında katkı sağlamıştır.

Çıkar Çatışması Beyanı

“Sosyal hizmet bölümü lisans öğrencilerinin çevrimiçi yaratıcı drama dersine yönelik tutumları ve ders sürecine ilişkin görüşleri” başlıklı makalemizin herhangi bir kurum, kuruluş, kişi ile mali çıkar çatışması yoktur.

Kaynaklar

- Adıgüzel, H. Ö. (2006a). Yaratıcı drama derslerine (okulöncesinde drama ve ilköğretimde drama) ilişkin tutum ölçeği geliştirilmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(2), 7-15.
- Adıgüzel, H.Ö. (2006b). Yaratıcı drama kavramı, bileşenleri ve aşamaları. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(1), 17-30.
- Adıgüzel, Ö. (2013). Eğitimde yaratıcı drama. Ankara: Pegem Akademi
- Aykaç, M., & Adıgüzel, Ö. (2011). Sosyal bilgiler dersinde yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanılmasının öğrenci başarısına etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(1), 297-314.
- Bal İncebacak, B. (2015). Müzede Drama: Heykel ve İmgelem Kavramı. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 306-318.
- Bal İncebacak, B. (2022). Çevrimiçi Yaratıcı Drama Deneyimine Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Gözünden Bir Bakış. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 379-404.
- Bal İncebacak, B., Sarışan Tungaç, A., & Yaman, S. (2017). Yaratıcı Drama ile Öğretim Uygulamasına Yönelik Öğrenci Görüşleri. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 214-248
- Bertiz, H., Bahar, M., & Yeğeni G. (2010). Fen ve teknoloji öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemine yönelik tutumları ve yöntemin fen ve teknoloji eğitiminde kullanılabilirliğine ilişkin görüşleri. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(2), 483-509.
- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) Pandemisi Sırasında İlköğretim Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Yönelik İmge ve Algıları: Bir Metafor Analizi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6 (2), 1-23. DOI: 10.29065/usakead.777652
- Bradley, E. H., Curry, L. A., & Devers, K. J. (2007). Qualitative data analysis for health services research: Developing taxonomy, themes, and theory. *Health Services Research*, 42(4), 1758-1772.
- Creswell, J. W. (2013). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (4nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage
- Elksnin, L. K., & Elksnin, N. (1995). *Assessment and Instruction of social skills (Second Edition)*. London: Singular Publishing Group.

- Ersoy, E., & Bal Incebacak, B. (2016). Attitude and anxiety of teacher candidate on the methods of creative drama. *International Journal of Educational Studies in Mathematics*, 3(1), 9-13
- Freeman, G., Sullivan, K., & Fulton, R. (2003). Effects of creative drama on self-concept, social skills, and problem behavior. *The Journal of Educational Research*, 96, 131-138
- Göğüş Tan, M. (2021, 06 Aralık). COVID-19: Pandemi-Eğitim-Toplumsal Cinsiyet, <http://www.keig.org/wp-content/uploads/2020/05/COVID-19-Pandemi-E%C4%9Fitim-Toplumsal-Cinsiyet.pdf>
- Güler, A., Halıcıoğlu, M. B., & Taşğın, S. (2015). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Hamurcu, H. (2009). Sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin yaratıcı dramaya yönelik tutumları. *Education Sciences NWSA, E Journal of New World Sciences Academy*, 4(4), 1257-1273.
- Johnson, R. B., & Onwuegbuzie, A. J. (2004). Mixed Methods Research: A Research Paradigm Whose Time Has Come. *Educational Researcher*, 33(7), 14-26. <https://doi.org/10.3102/0013189X033007014>
- Kaf, Ö. (1999). *Hayat Bilgisi Dersinde Bazı Sosyal Becerilerin Kazandırılmasında Yaratıcı Drama Yönteminin Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kaf, Ö. (2017). Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgilerde Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutumları ve Sürece İlişkin Görüşleri, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 931-947.
- Kaf, Ö., ve Uygungül Yılmaz, Ö. (2017). Effects of creative drama method on students' attitude towards social studies, academic achievement and retention in Turkey. *European Journal of Educational Research*, 6(3), 289-298. doi: 10.12973/eujer.6.3.289.
- Karabağ, G. (2014). Tarih öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya yönelik tutumları. *GEFAD / GUJGEF*, 35(1), 27-46.
- Leech, N. L., & Onwuegbuzie, A. J. (2011). Beyond constant comparison qualitative data analysis: Using NVivo. *School Psychology Quarterly*, 26(1), 70-84. <https://doi.org/10.1037/a0022711>
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Newbury Park, CA: Sage.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded Sourcebook*. (2nd ed). Thousand Oaks, CA: Sage
- Nazlıeri E. N., & Akoğlu, G. (2018). Sosyal Hizmet Eğitiminde Yaratıcı Dramanın Önemi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 13(2), 251-260.
- Okvuran, A. (1993). *Yaratıcı Drama Eğitiminin Empatik Beceri ve Empatik Düşünme Eğilimlerine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Öngen, Ç., Özates Gelmez, Ö. S., & Hatipoğlu Eren, B. (2017). *Yaratıcı dramanın sosyal hizmet eğitiminde kullanımı: sosyal hizmetin değer temeline ilişkin bir atölye çalışması*. Uluslararası Sosyal Hizmet Kongresi 29-31 Mayıs 2017 içinde (s. 376-377). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Öztürk, M., Akkan, Y., Kaplan, A., Oktay, E. (2016). Drama Yöntemiyle Toplama İşlemi: İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinden Yansımalar, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(1), 183-202
- Pinciotti, P. (1993). Creative Drama and Young Children: The Dramatic Learning Connection. *Arts Education Policy Review*, 94(6), ISSN: 1063-2913
- Reime, M. H., Harris, A., Aksnes, J. & Mikkelsen, J. (2008). The most successful method in teaching nursing students infection control—Elearning or lecture?. *Nurse Education Today*, 28(7), 798-806.
- San, İ. (1996). *Yaratıcılığı geliştiren bir yöntem ve yaratıcı bireyi yetiştiren bir disiplin*: Eğitsel Kitap
- Thompson, N. (2013). *Kuram ve uygulamada sosyal hizmeti anlamak*. (B. Hatipoğlu Eren ve Ö. Cankurtaran Öntaş, Çev.). Ankara: Dipnot Yayınları.
- Tüzün, F., & Yörük Toraman, N. (2021). Pandemi döneminde eğitim çağındaki genç bireylerdir. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(3), 822-845
- Zastrow, C. (2013). *Sosyal hizmete giriş*. (D. B. Çiftci, Ed.). Ankara: Nika Yayınevi

Ekler

Konu: Uyum –Güven Çalışması

Yer: Google Clasroom Çevrim içi Ders

Grup: Sağlık Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü Yaratıcı Drama Dersine Kayıtlı 56 öğrenci (38 Kadın-18 Erkek)

Süre: 120 dakika

Yöntem: Yaratıcı Drama

Teknikler: Rol Oynama ve Doğaçlama

Kazanımlar: Grup ile birlikte hareket etmeyi öğrenir.

Grup arkadaşlarıyla etkili iletişim kurmanın önemini ifade eder.

İletişim yaratıcı drama eğitimine etkisini ifade eder.

Kendine olan güven duygusunun önemini belirtir.

Gruba olan güven duygusunun önemini belirtir.

Süreç

A. ISINMA/HAZIRLIK

Etkinlik 1: İsim Heceleme: ilk etkinliğimizde herkes isminin hece sayısı kadar bir vücut hareketi belirleyecek. Örneğin benim adım Bel-gin iki hece olduğu için iki hareket yapıyorum. Önce sağ el şıklatır. Sonra sol el şıklatır. Bu şekilde grup üyelerinin hepsi liderin ismi ve hareketini yapar. Sonra sırası ile gruptakiler isimlerini söyler ve diğer grup üyeleri onu taklit eder. Sonra kişiler tekrar amaçlı isimlerini önce kişinin kendisi sonra grup olarak tekrar ederek hem söyleyip hem hareketini yapar. Şimdi sırası ile kişi yapmadan grupça sırası ile gruptaki herkesin hem ismini hem hareketini yaparak söyler. Şimdi isim söylemeden sadece hareketler ile süreci ilerletiyoruz diyerek isim söylemeden kişinin hareketi yapılır. Sonra lider ben isim söylüyorum o kişinin hareketini yapıyoruz diyerek karışık isimler söyler ve grup hareketini yapar.

Etkinlik 2: Top Sende: lider eline hayali bir top aldığını söyler. Hayali topu ismini söylediğim herhangi birine atacağını ifade eder ve ismi söylenen kişi topu yakalar. Yakaladığı topu yine gruptan istediği bir kişiye ismini söyleyerek atar. Bu şekilde hayali topu yakalayıp atar ve hem isim söyleyip hem de hayali topu nasıl yakalayacağına gösterir.

Etkinlik 3: Aynı Kişi İle Örüntülü Top Oyunu: Hayali bir top ile oyun başlatılır. Top oyununda kişiler attığı kişiyi unutmayacak, her top geldiğinde aynı kişiye atacak, herkese bir kere top geldikten sonra seri bir şekilde baştan başlayarak bir kez daha grupça top atılarak süreç tamamlanır. Örneğin lider topu Asya'ya attı. Asya Mehmet'e attı. Mehmet Lina'ya attı. Lina Kaan'a attı. Hayali topu kişi hızlıca yakalamayıp yanlış kişiye atarsa süreç baştan başlar ve herkes hep aynı attığı kişiye atarak süreç devam ettirilir.

Etkinlik 4: Elimi Takip Et: Lider ekranda bir el hareketi yapar ve gruptakilerde liderin el hareketinin aynısını yaparlar. Ekranda görüntüsü en sonda kalan kişiler elenebilir. Ayrıca Lider elini farklı bir grup üyesine vererek artık yeni grup üyesinin el hareketleri takip edilir. Sonrasında lider elini ekranda gözükecek şekilde hareket ettirir. Kişilerde yüzlerini ekrana yaklaştırarak eli takip ederek hareket yaparlar.

Etkinlik 5: Sesler Çarpışmadan Sayı Sayma: şimdi grupça ritmik sayma oyunu oynanır. Gruptan bir kişi 1 der ve rastgele bir kişi ritmik olarak devam ettirir. İki kişi aynı anda aynı sayıyı söylerse hata olmuş olur ve saymaya yeniden başlanır. Süreç doğru sayana kadar devam ettirilir. Örneğin gruptan biribir der ve iki demesi için grup üyeleri bekler. Aynı anda iki kişi iki derse süreç bozulmuş olur ve yeniden saymaya geçilir.

Etkinlik 6: Ritim Çalışması: ritimle birlikte el çırp, eli uzat, şeklinde bir ritim tutarlar. Diz, el, sağ el, diz, el, sol el, diz, el, sağ el, sol el, dizi eli iki el aynı anda vurarak bir yandan da isimlerinin hecelerini söylerler. Benim adım Bel, benim adım gin, benim adım Belgin. Benim adım dediğinde avuç içleri

bacaklarına vurur, adım dediğinde alkış yapar, O diğer değinde sağ alinin avuç içini karşısında biri varmış gibi uzatır ve onun eline çakıyormuş gibi uzatır. Ya dediğinde sol elinin avuç içini karşısında biri varmış ve onun eline çakıyormuş gibi uzatır. Bu şekilde grup üyelerinin belirlediği hareketleri ritimli şekilde yaparak tüm sınıfın ismine göre ritim tutulur.

B. CANLANDIRMA

Etkinlik 7: 2'li Doğaçlama: Grup üyeleri lider tarafından eşlendirilir. A ve B olarak A: "sen bana güvenmiyor musun?" B: "Sana mı güveneyim gözlerime mi inanayım" ifadeleri ile doğaçlamalarına başlarlar. Sonra liderin belirlediği ya da gönüllü olan iki kişi aynı anda doğaçlamaya başlarlar. Grupça doğaçlamalar izlenir. Dramatik gerilim, birden bire olan beklenmedik bir şey olan ve aaa etkisi yaptıran şeyler yaptırılması gerektiği vurgulanır.

Etkinlik 8: Grup Doğaçlama: büyük grup üçer kişilik gruplara ayrılır. Sonra sırası ile çeşitli durumlar verilir ve doğaçlama yapmaları istenir. Örneğin üç ev arkadaşının sınıfta kopya çekmek için anlaştığı ama sınav vakti gözetmenden korktuğu için kopya vermekten vazgeçen arkadaşın güvenini sorgulama, Arkadaş evinde parası kaybolan arkadaşın evdeki tüm arkadaşlarını sorgulaması, iki sevgilinin evlenecekleri zaman kızın en yakın arkadaşı ile kaçması Canlandırmalar sırayla izlenir üzerinde konuşulur.

C. DEĞERLENDİRME

Etkinlik 9: Aşağıdaki sorular sorarak süreç hakkında görüşler alınır.

Oturum nasıldı?

Sizin güveninizi ne etkiler?

Uyum hakkında ne düşünürsünüz?

İletişim önemli mi?